

Historyczne ujęcie informatyzacji prawa cywilnego i prawa postępowania cywilnego

Spis treści

	Nb		Nb
I. Wprowadzenie	1	4. Rodzaj podpisu elektronicznego	16
1. Uwagi wstępne	1	5. Urzędowe formularze	17
II. Prawo cywilne	2–10	6. Formaty dokumentów składanych przez wnioskodawców	18
A. Pojęcie „dokument”	2–5	7. Format orzeczeń i pism sądowych, podpis elektroniczny	19
1. Brak ustawowej definicji pojęcia „dokument”	2	8. Potwierdzenie złożenia wniosku	20
2. Różne rozumienie pojęcia „dokument” w prawie materialnym i procesowym	3	c. Postępowanie o wpis do Krajowego Rejestru Sądowego	21–30
3. Wątpliwości dotyczące statusu danych elektronicznych	4	1. Prowadzenie rejestru w systemie (tele)informatycznym	21
4. Wprowadzenie definicji pojęcia „dokument” do KC	5	2. Zakres wykorzystania systemu teleinformatycznego w postępowaniu o wpis do KRS	22
B. Zmiany w zakresie oświadczenia woli oraz formy czynności prawnych	6–10	3. Wniosek o wpis spółki z o.o., której umowę zawarto przy użyciu wzorca umowy udostępnionego w systemie teleinformatycznym	23
1. Oświadczenie woli w postaci elektronicznej	6	4. Podpisy elektroniczne	24
2. Forma czynności prawnych dokonanych z użyciem bezpiecznego podpisu elektronicznego weryfikowanego za pomocą ważnego kwalifikowanego certyfikatu	7	5. Wniosek o wpis spółki jawnej oraz komandytowej, której umowę zawarto przy użyciu wzorca umowy udostępnionego w systemie teleinformatycznym	25
3. Elektroniczna forma czynności prawnych	8	6. Nieopłacenie wniosku o wpis spółki, której umowa została zawarta przy wykorzystaniu wzorca umowy udostępnionego w systemie teleinformatycznym	26
4. Dokumentowa forma czynności prawnej	9	7. Zmiana umowy spółki jawnej przy wykorzystaniu wzorca uchwały udostępnionego w systemie teleinformatycznym	27
5. Pozostałe przepisy dotyczące formy czynności prawnych	10	8. Historia zmian w przepisach KPC o wnoszeniu wniosków w postępowaniu rejestrowym	28
III. Postępowanie cywilne	11–94	9. Warunki organizacyjno-techniczne formy wniosków i dokumentów składanych do sądów rejestrowych	29
A. Postępowanie nieprocesowe o wpis do rejestru	11–38	10. Dokumenty, na podstawie których dokonuje się wpisu w KRS	30
a. Uwagi wstępne	11–12	d. Postępowanie o wpis do księgi wieczystej	31–38
1. Stosowanie przepisów KPC	11		
2. Weryfikacja niektórych danych przed wpisem do KRS	12		
b. Postępowanie o wpis do rejestru zastawów	13–20		
1. Pierwsza regulacja prawna z zakresu prowadzenia rejestru sądowego w systemie teleinformatycznym	13		
2. Zakres wykorzystania systemu teleinformatycznego w postępowaniu o wpis do rejestru zastawów od 1.1.2009 r.	14		
3. Składanie wniosków o wpis do rejestru zastawów	15		

1. Księgi wieczyste w systemie (tele)informatycznym	31	c. Księgi wieczyste	56
2. Migracja ksiąg wieczystych	32	1. Zadania Centralnej Informacji	56
3. Sądy rejonowe prowadzące księgi wieczyste w systemie informatycznym	33	C. Elektroniczne postępowanie upominawcze	57–61
4. Centralna Baza Danych Ksiąg Wieczystych	34	1. ZmKPC z 9.1.2009 r.	57
5. Zmiany przepisów KPC o postępowaniu wieczystoksięgowym od 1.7.2003 r.	35	2. Opis postępowania	58
6. Zmiany przepisów KPC o postępowaniu wieczystoksięgowym od 1.1.2010 r.	36	3. ZmKPC z 10.5.2013 r.	59
7. Zmiany przepisów KPC o postępowaniu wieczystoksięgowym „ogólnym” od 1.7.2016 r.	37	4. ZmKPC z 15.1.2015 r.	60
8. Elektroniczne postępowanie wieczystoksięgowe od 1.7.2016 r.	38	5. ZmKPC z 10.7.2015 r.	61
B. Uzyskiwanie odpowiedzi oraz innych informacji z rejestrów	39–56	D. Postępowanie cywilne ogólne	62–92
a. Rejestr zastawów	39–48	a. Wnoszenie pism procesowych na nośnikach danych, drogą elektroniczną lub za pośrednictwem systemu teleinformatycznego	62–67
1. Zadania Centralnej Informacji	39	1. ZmKPC z 24.5.2000 r.	62
2. Wydawanie informacji drogą elektroniczną	40	2. ZmKPC z 4.9.2008 r.	63
3. Forma wniosków składanych do Centralnej Informacji	41	3. ZmKPC z 9.1.2009 r.	64
4. Urzędowe formularze	42	4. ZmKPC z 16.9.2011 r.	65
5. Składanie wniosków do Centralnej Informacji	43	5. ZmKPC z 15.1.2015 r.	66
6. Miejsce składania wniosków	44	6. ZmKC z 10.7.2015 r.	67
7. Udzielenie informacji przez Centralną Informację	45	b. Przeprowadzenie dowodu na odległość	68–70
8. Rodzaje podpisów pod informacjami uzyskanymi z Centralnej Informacji	46	1. Wprowadzenie możliwości przeprowadzenia dowodu na odległość	68
9. Doręczenia informacji z Centralnej Informacji	47	2. ZmKPC z 29.4.2010 r.	69
10. Opłaty za informacje uzyskiwane z Centralnej Informacji	48	3. ZmKC z 10.7.2015 r.	70
b. Krajowy Rejestr Sądowy	49–55	c. Elektroniczne doręczenia	71–73
1. Zadania Centralnej Informacji	49	1. ZmKPC z 9.1.2009 r.	71
2. Forma wniosków	50	2. ZmKPC z 15.1.2015 r.	72
3. Tryb i sposób udzielania informacji z KRS	51	3. ZmKC z 10.7.2015 r.	73
4. Samodzielnie pobrany wydruk komputerowy	52	d. Zapis dźwięku albo obrazu i dźwięku z przebiegu posiedzenia jawnego i jego transkrypcja	74–76
5. Wydanie kopii dokumentów z katalogu	53	1. ZmKPC z 29.4.2010 r.	74
6. Opłata za wniosek o udzielenie informacji	54	2. ZmKPC z 29.8.2014 r.	75
7. Podpis na odpisie, wyciągu, zaświadczeniu oraz pisemnych informacjach	55	3. ZmKC z 10.7.2015 r.	76
		e. Dostęp do akt sprawy i informacji o stanie sprawy	77–79
		1. ZmKPC z 29.4.2010 r.	77
		2. ZmKPC z 29.8.2014 r.	78
		3. ZmKC z 10.7.2015 r.	79
		f. Weryfikacja numerów identyfikacyjnych stron postępowania	80
		1. ZmKPC z 10.5.2013 r.	80
		g. Ustne uzasadnienie orzeczenia sądowego	81
		1. ZmKPC z 29.8.2014 r.	81
		h. Weryfikacja przez sąd przedstawicieli ustawowych, organów, pełnomocników	82–83
		1. ZmKPC z 9.1.2009 r.	82
		2. ZmKC z 10.7.2015 r.	83
		i. Pełnomocnictwo	84–85
		1. ZmKPC z 9.1.2009 r.	84
		2. ZmKC z 10.7.2015 r.	85
		j. Rozprawa na odległość	86
		1. ZmKC z 10.7.2015 r.	86
		k. Dowód z dokumentu	87–91
		1. ZmKC z 10.7.2015 r.	87

2. Dokumenty zawierające tekst, umożliwiające ustalenie ich wystawców	88	I. Wyrok utrwalony w systemie teleinformatycznym	92
3. Prywatny dokument elektroniczny	89	1. ZmKC z 10.7.2015 r.	92
4. Udostępnienie nośnika, na którym zapisano dokument elektroniczny	90	E. Postępowanie egzekucyjne	93-94
5. Dowody z innych dokumentów	91	a. Uwagi wstępne	93
		1. ZmKC z 10.7.2015 r.	93
		b. Licytacja elektroniczna	94
		1. ZmKC z 10.7.2015 r.	94

I. Wprowadzenie

1. **Uwagi wstępne.** Przepisy zarówno Kodeksu cywilnego, jak i Kodeksu postępowania cywilnego, ulegały licznym zmianom z powodu rozwoju techniki, jaką strony czynności prawnych i strony postępowań sądowych mogą się posługiwać. Poniżej zostaną one przedstawione.

II. Prawo cywilne

A. Pojęcie „dokument”

1. **Brak ustawowej definicji pojęcia „dokument”.** Do uchwalenia ZmKC z 10.7.2015 r. w Kodeksie cywilnym nie znajdowała się definicja pojęcia „dokument”. Definicja taka została wypracowana przez doktrynę i orzecznictwo.

2. **Różne rozumienie pojęcia „dokument” w prawie materialnym i procesowym.** 3 Pojęcie dokumentu w rozumieniu przepisów cywilnego prawa materialnego niewątpliwie różni się od pojęcia dokumentu na gruncie prawa cywilnego procesowego. W ujęciu tego pierwszego dokument musi zawierać oświadczenie woli, natomiast w postępowaniu cywilnym za dokument uznany zostanie ten, który obejmuje oświadczenie woli, oświadczenie wiedzy, a nawet oświadczenie uczuć, czyli przedmiot, na którym w znakach graficznych utrwalona jest wypowiedź, wyraz myśli ludzkiej, który został odpowiednio podpisany.

Dokumentami według prawa cywilnego materialnego są plany, mapy czy rysunki. W świetle prawa procesowego nie będą nimi, ale mogą stanowić tzw. inne środki dowodowe. Natomiast list może być dokumentem prywatnym w postępowaniu cywilnym, a dla prawa materialnego nie będzie spełniał takiej funkcji. Należy podkreślić, iż co do zasady dokument niepodpisany, którego autora nie można w żaden sposób zidentyfikować (anonim) nie może stanowić dowodu w sprawie rozpoznawanej przez sąd (zob. wyr. SN z 9.10.1980 r., II URN 171/80, OSP 1981, Nr 7, s. 126).

3. **Wątpliwości dotyczące statusu danych elektronicznych.** Przed ZmKC z 10.7.2015 r. problematyczne było także stosowanie wypracowanych definicji pojęcia „dokument” w odniesieniu do rozmaitych danych (tekstowych, dźwiękowych, obrazów, filmów) występujących w postaci elektronicznej, opatrzonych bądź nieopatrzonych różnymi rodzajami podpisów elektronicznych.

4. **Wprowadzenie definicji pojęcia „dokument” do KC.** ZmKC z 10.7.2015 r. 5 zmieniła ten stan rzeczy poprzez wprowadzenie definicji legalnej pojęcia „dokument” w nowym art. 77³ KC. Zgodnie z jego treścią dokumentem jest nośnik informacji umożliwiający zapoznanie się z jej treścią. Ustawodawca jednoznacznie przesądził, że treść dokumentu może zostać dowolnie ujawniona (np. znakami graficznymi, dźwiękiem, obrazem), a także utrwalona na dowolnym nośniku (np. na papierze lub

Historyczne ujęcie informatyzacji...

w pliku) i za pomocą dowolnych środków (pióra, komputera, telefonu komórkowego). Granicę tej neutralności wyznacza jednak realizowana przez dokument funkcja dowodowa, która wymaga, aby sposób utrwalenia informacji umożliwiał jej zachowanie i odtworzenie. Pod względem sposobu sporządzenia dokumentu wskazana definicja jest technologicznie neutralna i nie odnosi się do konieczności opatrzenia dokumentu jakimkolwiek rodzajem podpisu elektronicznego.

Definicja legalna „dokumentu”, zawarta w KC, ma kluczowe znaczenie dla obrotu prawnego.

B. Zmiany w zakresie oświadczenia woli oraz formy czynności prawnych

6 1. Oświadczenie woli w postaci elektronicznej. Ustawa z 18.9.2001 r. o podpisie elektronicznym (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 262 ze zm.) wprowadziła do KC zmiany w treści art. 60, dotyczącego oświadczenia woli. Od dnia 16.8.2002 r. ma on następujące brzmienie: „Z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, wola osoby dokonującej czynności prawnej może być wyrażona przez każde zachowanie się tej osoby, które ujawnia jej wolę w sposób dostateczny, w tym również przez ujawnienie tej woli w postaci elektronicznej (oświadczenie woli)”. Ustawodawca podkreślił zatem, że oświadczenie woli może zostać również wyrażone za pomocą urządzeń elektronicznych, co było oczywiście możliwe także przed wspomnianą nowelizacją.

7 2. Forma czynności prawnych dokonanych z użyciem bezpiecznego podpisu elektronicznego weryfikowanego za pomocą ważnego kwalifikowanego certyfikatu. PodEiU zmieniła również treść art. 78 KC. Zgodnie z jego § 1 do zachowania pisemnej formy czynności prawnej wystarcza złożenie własnoręcznego podpisu na dokumencie obejmującym treść oświadczenia woli. Do zawarcia umowy wystarcza wymiana dokumentów obejmujących treść oświadczeń woli, z których każdy jest podpisany przez jedną ze stron, lub dokumentów, z których każdy obejmuje treść oświadczenia woli jednej ze stron i jest przez nią podpisany. Z kolei jego § 2 stanowił, że oświadczenie woli złożone w postaci elektronicznej opatrzone bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym przy pomocy ważnego kwalifikowanego certyfikatu jest równoważne formie pisemnej.

Wskazane zmiany weszły w życie z dniem 16.8.2002 r. Spowodowały one wątpliwości, czy ustawodawca wyróżnił odrębną formę czynności prawnych, a mianowicie formę elektroniczną, czy jednak odmianę formy pisemnej czynności prawnych.

Paragraf 2 art. 78 KC uległ zmianie na mocy ustawy z 14.2.2003 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 49, poz. 408). Od dnia 25.9.2003 r. miał on następujące brzmienie: „Oświadczenie woli złożone w postaci elektronicznej opatrzone bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym przy pomocy ważnego kwalifikowanego certyfikatu jest równoważne z oświadczeniem woli złożonym w formie pisemnej”.

ZmKC z 10.7.2015 r. z dniem 8.9.2016 r. uchyliła § 2 art. 78 KC, a brzmienie jego § 1 pozostało niezmienione.

8 3. Elektroniczna forma czynności prawnych. ZmKC z 10.7.2015 r. dodała do KC nowy art. 78¹. Zgodnie z jego § 1 do zachowania elektronicznej formy czynności prawnej wystarcza złożenie oświadczenia woli w postaci elektronicznej i opatrzenie go bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym przy pomocy ważnego kwalifikowanego certyfikatu. Ustawodawca *expressis verbis* wyróżnił zatem formę elektroniczną czynności prawnych. Zdecydował również o rodzaju podpisu

elektronicznego, jaki powinien zostać wykorzystany, aby czynność prawna mogła być określona jako zawarta w formie elektronicznej.

Z kolei § 2 nowego art. 78¹ KC stanowi, że oświadczenie woli złożone w formie elektronicznej jest równoważne z oświadczeniem woli złożonym w formie pisemnej, chyba że ustawa lub czynność prawna zastrzega inaczej. Zrównano zatem skutki prawne oświadczenia woli złożonego w formie elektronicznej ze skutkami prawnymi oświadczenia woli złożonego w formie pisemnej, czego zaczątki znalazły się już w art. 5 ust. 2 PodEiU.

Wskazane zmiany wejdą w życie z dniem 8.9.2016 r.

4. Dokumentowa forma czynności prawnej. ZmKC z 10.7.2015 r. wprowadziła **9** także całkiem nową formę czynności prawnych – dokumentową. Dodano do KC art. 77², którego brzmienie jest następujące: „Do zachowania dokumentowej formy czynności prawnej wystarcza złożenie oświadczenia woli w postaci dokumentu, w sposób umożliwiający ustalenie osoby składającej oświadczenie”.

Nowy typ formy szczególnej, jaką jest forma dokumentowa, ma stanowić formę o niższym stopniu sformalizowania niż forma pisemna, co przede wszystkim przejawia się w braku konieczności złożenia własnoręcznego podpisu. Wystarczające jest ustalenie osoby składającej oświadczenie woli, przy czym nie ma znaczenia, czy nastąpi to na podstawie samej treści dokumentu, czy po sprawdzeniu np. informatycznego nośnika danych lub urzędzenia, za pomocą którego złożono oświadczenie (zob. Uzasadnienie druku sejmowego Nr 2678, s. 4). Zmiana ta również ma kluczowe znaczenie dla obrotu prawnego.

Forma dokumentowa czynności prawnych znajdzie zastosowanie od 8.9.2016 r.

5. Pozostałe przepisy dotyczące formy czynności prawnych. Informatyczne zmiany **10** wprowadzone ZmKC z 10.7.2015 r. dotknęły także innych przepisów KC, a mianowicie: art. 65¹, 73 § 1, art. 74, 76, 77 § 2, art. 77¹–77³, 79, 81 § 2 KC.

Zgodnie z art. 65¹ KC przepisy o oświadczeniach woli stosuje się odpowiednio do innych oświadczeń, a więc np. do oświadczeń wiedzy, uczuć.

Na mocy art. 73 § 1 KC jeżeli ustawa zastrzega dla czynności prawnej formę pisemną, dokumentową albo elektroniczną czynność dokonana bez zachowania zastrzeżonej formy jest nieważna tylko wtedy, gdy ustawa przewiduje rygor nieważności.

Z kolei art. 74 KC stanowi, że zastrzeżenie formy pisemnej, dokumentowej albo elektronicznej bez rygoru nieważności ma ten skutek, że w razie niezachowania zastrzeżonej formy nie jest w sporze dopuszczalny dowód z zeznań świadków lub z przesłuchania stron na fakt dokonania czynności. Przepisu tego nie stosuje się, gdy zachowanie formy pisemnej, dokumentowej albo elektronicznej jest zastrzeżone jedynie dla wywołania określonych skutków czynności prawnej (§ 1). Jednakże mimo niezachowania formy pisemnej, dokumentowej albo elektronicznej przewidzianej dla celów dowodowych dowód z zeznań świadków lub z przesłuchania stron jest dopuszczalny, jeżeli obie strony wyrażą na to zgodę, żąda tego konsument w sporze z przedsiębiorcą albo fakt dokonania czynności prawnej jest uprawdopodobniony za pomocą dokumentu (§ 2). Jeżeli forma pisemna, dokumentowa albo elektroniczna jest zastrzeżona dla oświadczenia jednej ze stron, w razie jej niezachowania dowód z zeznań świadków lub z przesłuchania stron na fakt dokonania tej czynności jest dopuszczalny także na żądanie drugiej strony (§ 3). Przepisów o skutkach niezachowania formy pisemnej, dokumentowej albo elektronicznej przewidzianej dla celów dowodowych nie stosuje się do czynności prawnych w stosunkach między przedsiębiorcami (§ 4).

Zgodnie z brzmieniem art. 76 KC jeżeli strony zastrzegły w umowie, że określona czynność prawna między nimi ma być dokonana w szczególnej formie, czynność ta dochodzi do skutku tylko przy zachowaniu zastrzeżonej formy. Jednakże gdy strony zastrzegły dokonanie czynności w formie pisemnej, dokumentowej albo elektronicznej, nie określając skutków niezachowania tej formy, w razie wątpliwości poczytuje się, że była ona zastrzeżona wyłącznie dla celów dowodowych.

Artykuł 77 § 2 KC stanowi, że jeżeli umowa została zawarta w formie pisemnej, dokumentowej albo elektronicznej, jej rozwiązanie za zgodą obu stron, jak również odstąpienie od niej albo jej wypowiedzenie wymaga zachowania formy dokumentowej, chyba że ustawa lub umowa zastrzega inną formę.

W art. 77¹ KC dotychczasową treść oznaczono jako § 1 („W wypadku gdy umowę zawartą pomiędzy przedsiębiorcami bez zachowania formy pisemnej jedna strona niezwłocznie potwierdzi w piśmie skierowanym do drugiej strony, a pismo to zawiera zmiany lub uzupełnienia umowy, niezmienną istotnie jej treści, strony wiąże umowa o treści określonej w piśmie potwierdzającym, chyba że druga strona niezwłocznie się temu sprzeciwiła na piśmie”) i dodano § 2 o następującej treści: „W przypadku gdy umowę zawartą pomiędzy przedsiębiorcami bez zachowania formy dokumentowej jedna strona niezwłocznie potwierdzi w dokumencie skierowanym do drugiej strony, a dokument ten zawiera zmiany lub uzupełnienia umowy, niezmienną istotnie jej treści, strony wiąże umowa o treści określonej w dokumencie potwierdzającym, chyba że druga strona niezwłocznie się temu sprzeciwiła w dokumencie”.

Z kolei brzmienie art. 79 KC będzie następujące: „Osoba niemogąca pisać może złożyć oświadczenie woli w formie pisemnej w ten sposób, że uczyni na dokumencie tuszowy odcisk palca, a obok tego odcisku osoba przez nią upoważniona wypisze jej imię i nazwisko oraz złoży swój podpis, albo w ten sposób, że zamiast składającego oświadczenie podpisze się osoba przez niego upoważniona, a jej podpis będzie poświadczony przez notariusza, wójta (burmistrza, prezydenta miasta), starostę lub marszałka województwa z zaznaczeniem, że został złożony na życzenie osoby niemogącej pisać”.

W zakresie daty pewnej ustawodawca wskazał, że czynność prawna ma datę pewną w razie znakowania czasem dokumentu w postaci elektronicznej – od daty znakowania czasem (art. 81 § 2 pkt 3 KC).

Wszystkie wymienione zmiany KC wchodzi w życie z dniem 8.9.2016 r.

III. Postępowanie cywilne

A. Postępowanie nieprocesowe o wpis do rejestru

a. Uwagi wstępne

- 11 1. **Stosowanie przepisów KPC.** W postępowaniu o wpis do rejestru zastawów, Krajowego Rejestru Sądowego oraz ksiąg wieczystych stosuje się przepisy KPC o postępowaniu nieprocesowym (zob. art. 44 ustawy z 6.12.1996 r. o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów, t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 297 oraz art. 7 ustawy z 29.8.1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym, t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 1142 ze zm.; art. 626¹–626¹³ KPC).
- 12 2. **Weryfikacja niektórych danych przed wpisem do KRS.** Obowiązek weryfikacji danych znajdujących się w Krajowym Rejestrze Karnym przed wpisem do Krajowego Rejestru Sądowego, wprowadzony ustawą z 7.12.2012 r. o zmianie ustawy o Krajowym

Rejestrze Karnym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2012 r. poz. 1514 ze zm.) przewiduje art. 20a ustawy z 24.5.2000 r. o Krajowym Rejestrze Karnym (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 1036 ze zm.). Zgodnie z jego brzmieniem sądom rejestrowym udziela się informacji o osobie, w zakresie określonym w art. 21a KRSU za pośrednictwem systemu teleinformatycznego:

- 1) po otrzymaniu żądania z tego systemu;
- 2) po wprowadzeniu do Rejestru danych z tego zakresu – z urzędu.

Ponadto zgodnie z treścią 20 ust. 1a KRSU wpis w przedmiocie NIP i numeru identyfikacyjnego REGON polega również na ich automatycznym zamieszczeniu w Rejestrze po przekazaniu z Centralnego Rejestru Podmiotów – Krajowej Ewidencji Podatników i z krajowego rejestru urzędowego podmiotów gospodarki narodowej. Przepis ten został zmieniony ustawą z 26.6.2014 r. o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2014 r. poz. 1161), która weszła w życie z dniem 1.12.2014 r. Stanowi ona również, że wpis NIP i numeru identyfikacyjnego REGON do Krajowego Rejestru Sądowego może nastąpić po ich automatycznym przekazaniu z Centralnego Rejestru Podmiotów – Krajowej Ewidencji Podatników i z krajowego rejestru urzędowego podmiotów gospodarki narodowej w związku z dokonywaną po wejściu w życie tej ustawy zmianą wpisu w Krajowym Rejestrze Sądowym, jeżeli podmiot, któremu nadano NIP lub numer identyfikacyjny REGON, nie złożył wniosku o wpis w tym zakresie. Wpis NIP i numeru identyfikacyjnego REGON nie podlega opłacie sądowej i ogłoszeniu w Monitorze Sądowym i Gospodarczym (art. 9 ust. 1). Ustawodawca dopuścił zatem możliwość automatycznej komunikacji między tymi rejestrami, co powinno przyspieszyć i uprościć rejestrację podmiotów w Krajowym Rejestrze Sądowym.

b. Postępowanie o wpis do rejestru zastawów

1. Pierwsza regulacja prawna z zakresu prowadzenia rejestru sądowego w systemie teleinformatycznym. Historycznie pierwszą regulacją prawną dotyczącą rejestrów sądowych prowadzonych w systemie informatycznym była ZastRejU, która weszła w życie z dniem 1.1.1998 r., z wyjątkiem przepisów art. 42 ust. 1 i 2 oraz art. 43, które weszły w życie z dniem ogłoszenia, czyli 19.12.1996 r.

Informacja, że rejestr zastawów prowadzony jest w systemie informatycznym, znalazła się w § 2 ust. 1 rozporządzenia MS z 15.10.1997 r. w sprawie szczegółowej organizacji i sposobu prowadzenia rejestru zastawów (Dz.U. Nr 134, poz. 892 ze zm.), wydanego na podstawie art. 43 pkt 1 ZastRejU, które weszło w życie z dniem 1.1.1998 r. Wskazano również, że urzędnicy rejestrowe znajdują się w Ministerstwie Sprawiedliwości w Centrali Rejestru Zastawów (§ 2 ust. 2).

2. Zakres wykorzystania systemu teleinformatycznego w postępowaniu o wpis do rejestru zastawów od 1.1.2009 r. W postępowaniu o wpis do rejestru zastawów możliwe jest złożenie wniosku o wpis na urzędowym formularzu wraz z załącznikami za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, a także otrzymanie od sądu rejestrowego orzeczeń i innych pism sądowych na adres systemu teleinformatycznego. Zgodnie z brzmieniem art. 39 ust. 2a ZastRejU, dodany na mocy ustawy z 5.9.2008 r. o zmianie ustawy o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów oraz o zmianie innych ustaw (Dz.U. Nr 180, poz. 1113) wnioski składane drogą elektroniczną powinny być opatrzone bezpiecznym podpisem elektronicznym, weryfikowanym przy pomocy ważnego kwalifikowanego certyfikatu. W aktach przechowuje się wydruk tych wniosków

i załączniki dokumentów wraz ze wskazaniem osób, które je podpisały. Przepis ten wszedł w życie z dniem 11.1.2009 r.

- 15 3. Składanie wniosków o wpis do rejestru zastawów.** Rozporządzenie MS z 15.10.1997 r. w sprawie szczegółowej organizacji i sposobu prowadzenia rejestru zastawów w § 9 stanowi, że wniosek wraz z załącznikami i dokumentami w formie papierowej składa się z odpowiednią ilością ich odpisów, celem doręczenia uczestnikom postępowania. W przypadku wniosku i dokumentów złożonych drogą elektroniczną sąd sporządza ich odpisy w postaci wydruków wraz ze wskazaniem osób, które je podpisały, celem doręczenia uczestnikom postępowania. Brzmienie § 9 zostało nadane przez rozporządzenie MS z 11.12.2008 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowej organizacji i sposobu prowadzenia rejestru zastawów (Dz.U. Nr 229, poz. 1533), które weszło w życie 11.1.2009 r.

Z kolei ZastRejU w art. 43a stanowi delegacją ustawową dla Ministra Sprawiedliwości do określenia, w drodze rozporządzenia, warunków organizacyjno-technicznych dotyczących formy wniosków i dokumentów oraz ich składania do sądów prowadzących rejestr zastawów i do centralnej informacji o zastawach rejestrowych drogą elektroniczną, a także orzeczeń, odpisów, zaświadczeń i informacji doręczanych wnioskodawcom tą drogą przez sądy oraz centralną informację. Minister powinien się kierować potrzebą ułatwienia i upowszechnienia dostępu do rejestru zastawów. Przepis ten został dodany ustawą z 5.9.2008 r. o zmianie ustawy o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów oraz o zmianie innych ustaw (Dz.U. Nr 180, poz. 1113) i wszedł w życie z dniem 11.1.2009 r.

Na jego podstawie wydano rozporządzenie MS z 11.12.2008 r. w sprawie warunków organizacyjno-technicznych dotyczących formy wniosków i dokumentów oraz ich składania do sądów prowadzących rejestr zastawów i do centralnej informacji o zastawach rejestrowych drogą elektroniczną, a także orzeczeń, odpisów, zaświadczeń i informacji doręczanych wnioskodawcom tą drogą przez sądy oraz centralną informację (Dz.U. Nr 229, poz. 1535), które weszło w życie z dniem 11.1.2009 r. Rozporządzenie określa warunki organizacyjno-techniczne dotyczące m.in. formy wniosków i dokumentów oraz ich składania do sądu prowadzącego rejestr zastawów drogą elektroniczną oraz formy orzeczeń i pism sądowych doręczanych wnioskodawcom przez sąd prowadzący rejestr zastawów drogą elektroniczną.

- 16 4. Rodzaj podpisu elektronicznego.** Rozporządzenie przesądziło, że w postępowaniu o wpis do rejestru zastawów stosowany będzie bezpieczny podpis elektroniczny weryfikowany za pomocą ważnego kwalifikowanego certyfikatu. Dotyczy to zarówno wnioskodawców, jak i pracowników sądów rejestrowych.

Wnioski za pośrednictwem systemu teleinformatycznego składać może jedynie zarejestrowany użytkownik, a więc osoba, której został przydzielony unikalny adres internetowy powiązany z niepowtarzalną nazwą i hasłem oraz ważnym kwalifikowanym certyfikatem użytkownika. Składanie wniosków i dokumentów, zarówno o wpis do rejestru, jak i o wydanie odpisów, zaświadczeń i udzielenie informacji z rejestru, może być dokonane jedynie przez zarejestrowanego użytkownika. W przypadku wniosków składanych do sądu zarejestrowanym użytkownikiem powinna być osoba uprawniona do działania w imieniu wnioskodawcy przed sądem. Adres systemu teleinformatycznego jest dostępny na stronach podmiotowych Ministerstwa Sprawiedliwości w Biuletynie Informacji Publicznej.

5. Urzędowe formularze. Wnioski wraz z załącznikami, o których mowa w § 1 pkt 1 i 2, wypełnia się na urzędowych formularzach dostępnych pod adresem systemu teleinformatycznego i opatruje bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym za pomocą ważnego kwalifikowanego certyfikatu. **17**

6. Formaty dokumentów składanych przez wnioskodawców. Dokumenty dołączone do wniosków, o których mowa w § 1 pkt 1, składa się w jednym z formatów wskazanych w przepisach o minimalnych wymaganiach dla systemów teleinformatycznych i opatruje podpisami elektronicznymi osób uprawnionych do ich podpisania. **18**

7. Format orzeczeń i pism sądowych, podpis elektroniczny. Orzeczenia i pisma sądowe, o których mowa w § 1 pkt 3, są doręczane drogą elektroniczną w formacie pdf (*Portable Document Format*) i opatrzone podpisem elektronicznym uprawnionego pracownika sądu, przy czym przez podpis elektroniczny rozumie się bezpieczny podpis elektroniczny weryfikowany za pomocą ważnego kwalifikowanego certyfikatu. **19**

8. Potwierdzenie złożenia wniosku. System teleinformatyczny potwierdza zamieszczenie odpisów, zaświadczeń, informacji z rejestru, orzeczeń oraz pism sądowych pod adresem systemu teleinformatycznego ze wskazaniem daty zamieszczenia. **20**

c. Postępowanie o wpis do Krajowego Rejestru Sądowego

1. Prowadzenie rejestru w systemie (tele)informatycznym. Ustawa z 20.8.1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 1142 ze zm.), która weszła w życie z dniem 1.1.2001 r., w art. 2 ust. 1 stanowi, że rejestr prowadzi w systemie informatycznym (od 1.12.2014 r. – teleinformatycznym; zob. ustawa z 26.4.2014 r. o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz o zmianie niektórych innych ustaw, Dz.U. z 2014 r. poz. 1161) sądy rejonowe mające siedzibę w miastach będących siedzibą wojewody i obejmujące swoją właściwością obszar województwa. **21**

2. Zakres wykorzystania systemu teleinformatycznego w postępowaniu o wpis do KRS. Ustawa o KRS od 1.1.2007 r. dopuszcza składanie wniosków o wpis do rejestru drogą elektroniczną. Dopuszczalne jest także od 1.1.2007 r. otrzymanie od sądu rejestrowego orzeczeń i innych pism sądowych na adres systemu teleinformatycznego (art. 694³ § 4 KPC). **22**

Dodanie ust. 2b do art. 19 KRSU nastąpiło ustawą z 18.10.2006 r. o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 208, poz. 1540). Zgodnie z jego brzmieniem wnioski składane drogą elektroniczną powinny być opatrzone bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym przy pomocy ważnego kwalifikowanego certyfikatu.

3. Wniosek o wpis spółki z o.o., której umowę zawarto przy użyciu wzorca umowy udostępnionego w systemie teleinformatycznym. Od dnia 1.1.2012 r. możliwe jest również składanie drogą elektroniczną wniosku o wpis spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, której umowę zawarto przy wykorzystaniu wzorca umowy spółki z ograniczoną odpowiedzialnością udostępnianego w systemie teleinformatycznym; wniosek taki może być także opatrzony innym podpisem elektronicznym, który spełnia wymagania dotyczące podpisu elektronicznego osób zawierających umowę takiej spółki. Zmiana w art. 19 ust. 2b KRSU została wprowadzona na mocy ustawy z 1.4.2011 r. o zmianie ustawy – Kodeks spółek handlowych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 92, poz. 531). Jednocześnie przesądzono, że wniosek o wpis do Rejestru spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, której umowę zawarto przy **23**

wykorzystaniu wzorca umowy spółki z ograniczoną odpowiedzialnością udostępnianego w systemie teleinformatycznym, złożony drogą elektroniczną i nieopłacony nie wywołuje skutków, jakie ustawa wiąże z wniesieniem pisma do sądu.

- 24 4. Podpisy elektroniczne.** Od dnia 15.1.2015 r. ustawa z 28.11.2014 r. o zmianie ustawy – Kodeks spółek handlowych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015 r. poz. 4) nadała nowe brzmienie art. 19 ust. 2, 2b, 3b oraz 7 KRSU. Wniosek o wpis składa się na urzędowym formularzu albo na formularzu udostępnionym w systemie teleinformatycznym (art. 19 ust. 2). Wnioski składane drogą elektroniczną powinny być opatrzone bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym przy pomocy ważnego kwalifikowanego certyfikatu albo podpisem potwierdzonym profilem zaufanym Platformy Usług Administracji Publicznej (ePUAP). Wniosek o pierwszy wpis spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, której umowa została zawarta przy wykorzystaniu wzorca umowy udostępnionego w systemie teleinformatycznym, składany drogą elektroniczną może być także opatrzony innym podpisem elektronicznym (art. 19 ust. 2b).
- 25 5. Wniosek o wpis spółki jawnej oraz komandytowej, której umowę zawarto przy użyciu wzorca umowy udostępnionego w systemie teleinformatycznym.** Rejestracja spółki jawnej i komandytowej z wykorzystaniem wzorca umowy również została umożliwiona od dnia 15.1.2015 r. przez wspomnianą już ZmKPC z 28.11.2014 r. Umowę spółki jawnej oraz umowę spółki komandytowej opatruje się bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym przy pomocy ważnego kwalifikowanego certyfikatu albo podpisem potwierdzonym profilem zaufanym ePUAP (art. 23¹ § 2 oraz art. 106¹ § 2 KSH).
- 26 6. Nieopłacenie wniosku o wpis spółki, której umowa została zawarta przy wykorzystaniu wzorca umowy udostępnionego w systemie teleinformatycznym.** Ustawa ZmKPC z 28.11.2014 r. z dniem 15.1.2015 r. zmieniła także treść art. 19 ust. 3b KRSU na następującą: „Wniosek o wpis do Rejestru spółki, której umowa została zawarta przy wykorzystaniu wzorca umowy udostępnionego w systemie teleinformatycznym, złożony drogą elektroniczną i nieopłacony nie wywołuje skutków, jakie ustawa wiąże z wniesieniem pisma do sądu”.
- 27 7. Zmiana umowy spółki jawnej przy wykorzystaniu wzorca uchwały udostępnionego w systemie teleinformatycznym.** Od dnia 1.4.2016 r. możliwa jest także zmiana umowy spółki jawnej przy wykorzystaniu wzorca uchwały zmieniającej umowę spółki udostępnionego w systemie teleinformatycznym (zob. ZmKPC z 28.11.2014 r.).
- 28 8. Historia zmian w przepisach KPC o wnoszeniu wniosków w postępowaniu rejestrowym.** Zmiany objęły również przepisy KPC o postępowaniu rejestrowym. Z dniem 1.1.2007 r. weszły w życie przepisy ustawy z 18.10.2006 r. o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 208, poz. 1540), które zmieniły art. 694³ § 3–5 KPC. Na ich mocy wniosek złożony do sądu rejestrowego drogą elektroniczną powinien być opatrzony bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym przy pomocy ważnego kwalifikowanego certyfikatu (§ 3). W przypadku złożenia wniosku drogą elektroniczną wszelkie doręczenia orzeczeń i pism sądowych dokonywane będą na adres elektroniczny, z którego wniosek został wysłany (§ 4). Orzeczenia i pisma sądowe wysłane w sposób, o którym mowa w § 4, uznaje się za doręczone z datą wskazaną w elektronicznym potwierdzeniu odbioru korespondencji. W przypadku braku takiego potwierdzenia doręczenie uznaje się za skuteczne z upływem 14 dni od daty umieszczenia korespondencji pod adresem określonym w § 4 (§ 5).

Ustawa z 1.4.2011 r. o zmianie ustawy – Kodeks spółek handlowych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 92, poz. 531), z dniem 1.1.2012 r. dodała przepisy § 3¹ i 3² do art. 694³ KPC oraz dokonała zmian w przepisach § 4 i 5 art. 694³ KPC. Wniosek złożony drogą elektroniczną o wpis do Krajowego Rejestru Sądowego spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, której umowę zawarto przy wykorzystaniu wzorca umowy spółki z ograniczoną odpowiedzialnością udostępnianego w systemie teleinformatycznym może być także opatrzony innym podpisem elektronicznym, który spełnia wymagania dotyczące podpisu elektronicznego osób zawierających umowę takiej spółki (§ 3¹). Do wniosku złożonego przez pełnomocnika o wpis do Krajowego Rejestru Sądowego spółki, o której mowa w § 3¹, nie dołącza się pełnomocnictwa, jednak pełnomocnik powinien powołać się na nie, wskazując jego datę, zakres oraz okoliczności wymienione w art. 87 (§ 3²). W przypadku złożenia wniosku w sposób opisany w § 3 i 3¹ doręczenia orzeczeń i pism sądowych dokonywane będą osobom składającym tą drogą wniosek za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie rejestrowe (§ 4). Orzeczenia i pisma sądowe wysłane w sposób, o którym mowa w § 4, uznaje się za doręczone z datą wskazaną w elektronicznym potwierdzeniu odbioru korespondencji. W przypadku braku takiego potwierdzenia doręczenie uznaje się za skuteczne z upływem 14 dni od daty umieszczenia korespondencji w systemie teleinformatycznym określonym w § 4 (§ 5).

Z kolei z dniem 15.1.2015 r. ZmKPC z 28.11.2014 r. dokonała zmian w KPC, które odpowiadają swojej treścią aktualnemu brzmieniu odpowiednich przepisów art. 19 KRSU. Wniosek złożony do sądu rejestrowego drogą elektroniczną powinien być opatrzony bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym przy pomocy ważnego kwalifikowanego certyfikatu albo podpisem potwierdzonym profilem zaufanym Platformy Usług Administracji Publicznej (ePUAP; art. 694¹ § 3 KPC). Wniosek złożony drogą elektroniczną o wpis do Krajowego Rejestru Sądowego spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, której umowa została zawarta przy wykorzystaniu wzorca umowy spółki z ograniczoną odpowiedzialnością udostępnionego w systemie teleinformatycznym, może być także opatrzony innym podpisem elektronicznym, który spełnia wymagania dotyczące podpisu elektronicznego osób zawierających umowę takiej spółki. Przepisu nie stosuje się do wniosku o zmianę i wykreślenie wpisu (art. 694¹ § 3¹ KPC). Do wniosku złożonego przez pełnomocnika o wpis do Krajowego Rejestru Sądowego spółki, której umowę zawarto przy wykorzystaniu wzorca umowy spółki udostępnionego w systemie teleinformatycznym, nie dołącza się pełnomocnictwa, jednak pełnomocnik powinien powołać się na nie, wskazując jego datę, zakres i okoliczności wymienione w art. 87 (art. 694¹ § 3² KPC).

9. Warunki organizacyjno-techniczne formy wniosków i dokumentów składanych do sądów rejestrowych. Pierwotnie kwestie te regulowało rozporządzenie MS z 20.12.2006 r. w sprawie warunków organizacyjno-technicznych dotyczących formy wniosków i dokumentów oraz ich składania do sądów rejestrowych i Centralnej Informacji Krajowego Rejestru Sądowego drogą elektroniczną, a także orzeczeń, odpisów, wyciągów, zaświadczeń, informacji i kopii dokumentów doręczanych wnioskodawcom drogą elektroniczną przez sądy rejestrowe i Centralną Informację (Dz.U. Nr 247, poz. 1813), które zostało wydane na podstawie art. 6 pkt 3 KRSU i weszło w życie z dniem 1.1.2007 r. Zostało ono zastąpione, na skutek zmiany upoważnienia ustawowego do jego wydania przez ustawę z 13.5.2011 r. o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz.U. Nr 144, poz. 851) przez rozporządzenie MS z 22.12.2011 r. w sprawie warunków organizacyjno-technicznych dotyczących formy wniosków i do-

kumentów oraz ich składania drogą elektroniczną do sądów rejestrowych i Centralnej Informacji Krajowego Rejestru Sądowego oraz sposobu posługiwania się dokumentami wydanymi w postaci elektronicznej (Dz.U. Nr 299, poz. 1773). Weszło ono w życie z dniem 1.1.2012 r.

Rozporządzenie określa m.in. warunki organizacyjno-techniczne dotyczące formy wniosków i dokumentów oraz ich składania do sądów rejestrowych drogą elektroniczną na podstawie art. 694³ § 3 KPC, a także formy orzeczeń doręczanych wnioskodawcom drogą elektroniczną przez sądy rejestrowe

Składanie wniosków i dokumentów do sądów rejestrowych może być dokonane jedynie za pośrednictwem systemu teleinformatycznego przez zarejestrowanego użytkownika. W przypadku wniosków składanych do sądów rejestrowych zarejestrowanym użytkownikiem powinna być osoba uprawniona do występowania w imieniu wnioskodawcy. Adres systemu teleinformatycznego jest dostępny na stronach podmiotowych Ministerstwa Sprawiedliwości w Biuletynie Informacji Publicznej. Wnioski, o których mowa w § 1 pkt 1 lit. a–c, wraz z załącznikami wypełnia się na urzędowych formularzach dostępnych pod adresem określonym w § 3 ust. 2 i opatruje bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym przy pomocy ważnego kwalifikowanego certyfikatu. Dokumenty dołączone do wniosków wnoszonych do sądów rejestrowych składa się w jednym z formatów wskazanych w przepisach o minimalnych wymaganiach dla systemów teleinformatycznych i opatruje się bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym przy pomocy ważnego kwalifikowanego certyfikatu osoby uprawnionej do ich podpisania.

30 10. Dokumenty, na podstawie których dokonuje się wpisu w KRS. Przepisy art. 694⁴ § 2 i 3 KPC zostały dodane z dniem 1.1.2007 r. na mocy ustawy z 18.10.2006 r. o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 208, poz. 1540). Dokumenty, o których mowa w § 1, składane drogą elektroniczną, powinny być opatrzone bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym przy pomocy ważnego kwalifikowanego certyfikatu (§ 2). Wypisy aktów notarialnych, wyciągi, odpisy i poświadczenia dokumentów mogą być przesłane do sądu drogą elektroniczną, jeżeli notariusz opatrzył je bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym przy pomocy ważnego kwalifikowanego certyfikatu (§ 3).

Ustawa z 9.1.2009 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 26, poz. 156) z dniem 1.1.2010 r. dodała do art. 694⁴ § 1¹ w brzmieniu: „Ilekcroć konieczne jest badanie tytułu wykonawczego, o którym mowa w art. 783 § 4, do wniosku o dokonanie wpisu należy dołączyć dokument uzyskany z systemu teleinformatycznego umożliwiający sądowi weryfikację istnienia i treści tytułu wykonawczego. Przed rozpoznaniem tego wniosku istnienie i treść tytułu wykonawczego podlegają zweryfikowaniu przez sędzię lub referendarza sądowego w systemie teleinformatycznym”.

Z kolei § 2¹ został dodany do art. 694⁴ KPC na mocy ustawy z 1.4.2011 r. o zmianie ustawy – Kodeks spółek handlowych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 92, poz. 531). Zgodnie z jego brzmieniem dokumenty, które stanowią podstawę wpisu w KRS, dotyczące spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, o której mowa w art. 694³ § 3¹ KPC, składane drogą elektroniczną, mogą być także opatrzone innym podpisem elektronicznym, który spełnia wymagania dotyczące podpisu elektronicznego osób zawierających umowę takiej spółki.

Z dniem 15.1.2015 r. ZmKPC z 28.11.2014 r. dokonała zmian w § 2 art. 694⁴ KPC. Na ich mocy dokumenty stanowiące podstawę wpisu w KRS, składane drogą elektro-

niczną, powinny być opatrzone bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym przy pomocy ważnego kwalifikowanego certyfikatu albo podpisem potwierdzonym profilem zaufanym Platformy Usług Administracji Publicznej (ePUAP).

d. Postępowanie o wpis do księgi wieczystej

1. Księgi wieczyste w systemie (tele)informatycznym. Księgi wieczyste, zgodnie z art. 25¹ ust. 1 ustawy z 6.7.1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 707 ze zm.) prowadzone są w systemie informatycznym (od 1.7.2016 r. – teleinformatycznym). Ustawa z 11.5.2001 r. o zmianie ustawy o księgach wieczystych i hipotece, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz ustawy – Prawo o notariacie (Dz.U. Nr 63, poz. 635), wprowadziła możliwość zakładania i prowadzenia ksiąg wieczystych w systemie informatycznym; weszła ona w tym zakresie w życie z dniem 23.9.2001 r. Na podstawie art. 25¹ ust. 2 KWHU Minister Sprawiedliwości mógł wprowadzić, w drodze rozporządzenia, system informatyczny zakładania i prowadzenia ksiąg wieczystych, określając szczegółowy sposób zakładania oraz prowadzenia ksiąg wieczystych w systemie informatycznym, tak aby zachowane zostały wszystkie cechy ksiąg wieczystych prowadzonych w sposób, o którym mowa w art. 25 ust. 1 i 2, sposób przeglądania ksiąg wieczystych prowadzonych w tym systemie, oraz wyznaczyć sądy, które zakładają i prowadzą księgi wieczyste w systemie informatycznym. Minister Sprawiedliwości wydał następujące rozporządzenia: z 20.8.2003 r. w sprawie zakładania i prowadzenia ksiąg wieczystych w systemie informatycznym (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 695; weszło w życie z dniem 1.10.2003 r., obowiązywało do dnia 30.11.2013 r.); z 21.11.2013 r. w sprawie zakładania i prowadzenia ksiąg wieczystych w systemie informatycznym (Dz.U. z 2013 r. poz. 1411 ze zm.; weszło w życie z dniem 1.12.2013 r., uchylone z dniem 1.7.2016 r.); z 15.2.2016 r. w sprawie zakładania i prowadzenia ksiąg wieczystych w systemie teleinformatycznym (Dz.U. z 2016 r. poz. 312, weszło w życie z dniem 1.4.2016 r.).

2. Migracja ksiąg wieczystych. Od 2003 r. trwa proces przenoszenia papierowych ksiąg wieczystych do postaci elektronicznej (zob. ustawa z 14.2.2003 r. o przenoszeniu treści księgi wieczystej do struktury księgi wieczystej prowadzonej w systemie informatycznym, Dz.U. Nr 42, poz. 363 ze zm., weszła w życie z dniem 1.7.2003 r.; rozporządzenie MS z 14.8.2003 r. w sprawie szczegółowej organizacji i funkcjonowania ośrodka migracyjnego ksiąg wieczystych oraz zadań tego ośrodka i sądu rejonowego podczas migracji ksiąg wieczystych, Dz.U. Nr 162, poz. 1573, weszło w życie z dniem 1.10.2003 r., uchylone z dniem 1.7.2016 r.; rozporządzenie MS z 20.8.2003 r. w sprawie sposobu przenoszenia treści dotychczasowej księgi wieczystej do struktury księgi wieczystej prowadzonej w systemie informatycznym, t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 224 ze zm., weszło w życie z dniem 1.10.2003 r.), który zakończył się w dnia 31.12.2014 r.

3. Sądy rejonowe prowadzące księgi wieczyste w systemie informatycznym. Jednocześnie Minister Sprawiedliwości wyznaczał sądy rejonowe, które prowadziły księgi wieczyste w systemie informatycznym (zob. rozporządzenia MS: z 14.8.2003 r. w sprawie wyznaczenia sądów rejonowych, które zakładają i prowadzą księgi wieczyste w systemie informatycznym, Dz.U. Nr 162, poz. 1570 ze zm., weszło w życie z dniem 1.10.2003 r., uchylone z dniem 30.9.2004 r.; z 22.9.2004 r. w sprawie wyznaczenia sądów rejonowych, które zakładają i prowadzą księgi wieczyste w systemie informatycznym, Dz.U. Nr 214, poz. 2181, weszło w życie z dniem 30.9.2004 r., uchylone z dniem 27.3.2006 r.; z 16.3.2006 r. w sprawie wyznaczenia sądów rejonowych, które zakładają

i prowadzą księgi wieczyste w systemie informatycznym, Dz.U. Nr 49, poz. 353 ze zm., weszło w życie z dniem 27.3.2006 r., uchylone z dniem 1.8.2008 r.; z 16.7.2008 r. w sprawie wyznaczenia sądów rejonowych, które zakładają i prowadzą księgi wieczyste w systemie informatycznym, Dz.U. Nr 133, poz. 847 ze zm., weszło w życie z dniem 1.8.2008 r., uchylone z dniem 1.7.2010 r.; z 29.6.2010 r. w sprawie wyznaczenia sądów rejonowych, które zakładają i prowadzą księgi wieczyste w systemie informatycznym, Dz.U. Nr 116, poz. 779 ze zm., weszło w życie z dniem 1.7.2010 r., uchylone z dniem 1.1.2013 r.; z 29.11.2012 r. w sprawie wyznaczenia sądów rejonowych, które zakładają i prowadzą księgi wieczyste w systemie informatycznym, Dz.U. z 2012 r. poz. 1341, weszło w życie z dniem 1.1.2013 r., uchylone z dniem 1.12.2013 r.).

34 4. Centralna Baza Danych Ksiąg Wieczystych. Treść ksiąg wieczystych gromadzona jest w Centralnej Bazie Danych Ksiąg Wieczystych, mieszczącej się w Centralnym Ośrodku Przetwarzania Danych Ministerstwa Sprawiedliwości. Początkowo kwestię tą regulował art. 36³ § 3 KWHU, który stanowił, że sądy rejonowe, które zakładają i prowadzą księgi wieczyste w systemie informatycznym, dokonują czynności związanych z prowadzeniem ksiąg wieczystych w centralnej bazie danych ksiąg wieczystych. Został on dodany z dniem 1.7.2003 r. na mocy ustawy z 14.2.2003 r. o przenoszeniu treści księgi wieczystej do struktury księgi wieczystej prowadzonej w systemie informatycznym (Dz.U. Nr 42, poz. 363 ze zm.). ZmKPC z 15.1.2015 r., która weszła w życie z dniem 1.7.2016 r. przepis ten, w nieco zmienionym brzmieniu, został przeniesiony do art. 626⁸ § 11 KPC i usunięty z KWHU. Zgodnie z nim czynności związane z zakładaniem i prowadzeniem ksiąg wieczystych dokonywane są w centralnej bazie danych ksiąg wieczystych.

35 5. Zmiany przepisów KPC o postępowaniu wieczystoksięgowym od 1.7.2003 r. Zmiana KPC została wprowadzona na mocy art. 23 ustawy z 14.2.2003 r. o przenoszeniu treści księgi wieczystej do struktury księgi wieczystej prowadzonej w systemie informatycznym (Dz.U. Nr 42, poz. 363 ze zm.). Zgodnie z treścią art. 626⁸ § 3 KPC, rozpoznając wniosek o wpis w księdze wieczystej prowadzonej w systemie informatycznym, sąd z urzędu bada zgodność danych wskazanych we wniosku z danymi wynikającymi z systemów prowadzących ewidencje powszechnych numerów identyfikacyjnych, chyba że istnieją przeszkody faktyczne uniemożliwiające dokonanie takiego sprawdzenia. Ewidencjami powszechnych numerów identyfikacyjnych w rozumieniu art. 626⁸ § 3 KPC są zbiór PESEL oraz krajowy rejestr urzędowy podmiotów gospodarki narodowej (REGON). Paragraf 4 art. 626⁸ KPC stanowi, iż rozpoznając wniosek o zmianę oznaczenia nieruchomości w księdze wieczystej prowadzonej w systemie informatycznym, sąd ponadto dokonuje z urzędu sprawdzenia danych wskazanych we wniosku i ujawnionego w księdze wieczystej oznaczenia nieruchomości z danymi katastru nieruchomości, chyba że istnieją przeszkody faktyczne uniemożliwiające dokonanie takiego sprawdzenia. Niezgodność danych, o których mowa w § 3 i 4, stanowi przeszkodę do dokonania wpisu (§ 5).

Wskazana nowelizacja dodała także przepisy § 8 i 9 do art. 626⁸ KPC. W księdze wieczystej prowadzonej w systemie informatycznym podpisany przez sędziego lub referendarza sądowego wpis uważa się za dokonany dopiero z chwilą jego zapisania w centralnej bazie danych ksiąg wieczystych (§ 8). Przez podpis, o którym mowa w § 8, rozumie się dane w postaci elektronicznej, które wraz z innymi danymi, do których zostały dołączone, służą do identyfikacji sędziego lub referendarza sądowego dokonującego czynności w systemie informatycznym (§ 9).

6. Zmiany przepisów KPC o postępowaniu wieczystoksięgowym od 1.1.2010 r. 36
 Ustawa z 9.1.2009 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 26, poz. 156) dodała § 3¹ do art. 626² KPC oraz § 2¹ do art. 626⁸ KPC. Na mocy pierwszego z wymienionych przepisów do wniosku o dokonanie wpisu w księdze wieczystej na podstawie tytułu wykonawczego, o którym mowa w art. 783 § 4 (czyli tytułu egzekucyjnego będącego nakazem zapłaty wydanym w elektronicznym postępowaniu upominawczym i zaopatrzonego w klauzulę wykonalności), należy dołączyć dokument uzyskany z systemu teleinformatycznego umożliwiający sądowi weryfikację istnienia i treści tytułu wykonawczego. Z kolei przed rozpoznaniem wniosku o wpis na podstawie tytułu wykonawczego, o którym mowa w art. 783 § 4, istnienie i treść tego tytułu podlegają zweryfikowaniu przez sędziego lub referendarza sądowego w systemie teleinformatycznym.

7. Zmiany przepisów KPC o postępowaniu wieczystoksięgowym „ogólnym” od 1.7.2016 r. ZmKPC z 15.1.2015 r. wykreśliła z przepisów KPC o postępowaniu wieczystoksięgowym te fragmenty, które mówią o prowadzeniu księgi wieczystej „w systemie informatycznym”. Od 1.1.2015 r. bowiem każda księga wieczysta prowadzona jest w systemie (tele)informatycznym.

Ponadto dokonano zmiany treści § 8 art. 626⁸ KPC na następującą: „Wpis w księdze wieczystej podpisany przez sędziego lub referendarza sądowego wpis uważa się za dokonany dopiero z chwilą jego zapisania w centralnej bazie danych ksiąg wieczystych” i uchylono § 9 tego przepisu, który definiował rodzaj podpisu elektronicznego stosowanego przy wpisach w księgach wieczystych. W efekcie rodzaj tego podpisu elektronicznego nie jest określony w żadnym akcie prawnym, wynika z konstrukcji systemu teleinformatycznego, w którym księgi wieczyste są prowadzone.

8. Elektroniczne postępowanie wieczystoksięgowe od 1.7.2016 r. ZmKPC 38 z 15.1.2015 r. wprowadziła tzw. elektroniczne postępowanie wieczystoksięgowe. Na mocy znowelizowanych przepisów art. 626² § 1 i 2, art. 626⁴, 626⁶ § 1¹, art. 626⁷ § 2, art. 626¹⁰ § 1¹ i 1² KPC wniosek o wpis składa się na urzędowym formularzu, co dotyczy także wniosku zawartego w akcie notarialnym. Notariusz, komornik oraz naczelnik urzędu skarbowego działający jako administracyjny organ egzekucyjny składa wniosek o wpis wyłącznie za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. Wniosek opatruje się bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym przy pomocy ważnego kwalifikowanego certyfikatu. Do wniosku dołącza się dokumenty stanowiące podstawę wpisu w księdze wieczystej, jeżeli zostały one sporządzone w postaci elektronicznej. Dokumenty stanowiące podstawę wpisu w księdze wieczystej niesporządzone w postaci elektronicznej notariusz, komornik oraz naczelnik urzędu skarbowego działający jako administracyjny organ egzekucyjny przesyła sądowi właściwemu do prowadzenia księgi wieczystej w terminie 3 dni od dnia złożenia wniosku o wpis. W przypadku wniosków składanych przez notariuszy i komorników obowiązek poprawienia lub uzupełnienia wniosku spoczywa odpowiednio na stronie czynności notarialnej lub wierzycielu. O zobowiązaniu wierzyciela do poprawienia lub uzupełnienia wniosku sąd jednocześnie zawiadamia za pośrednictwem systemu teleinformatycznego komornika, wskazując rodzaj braków formalnych, które uniemożliwiają nadanie wnioskowi prawidłowego biegu.

Za chwilę wpływu wniosku o wpis złożonego za pośrednictwem systemu teleinformatycznego uważa się godzinę, minutę i sekundę umieszczenia wniosku w systemie. Niezwłocznie po zarejestrowaniu wniosku w dzienniku ksiąg wieczystych zamieszcza się w odpowiednim dziale księgi wieczystej informację o wniosku jako wzmiankę

o wniosku. Wzmianka o wniosku złożonym za pośrednictwem systemu teleinformatycznego umieszczana jest automatycznie z chwilą umieszczenia wniosku w systemie.

Zrzeczenia się zawiadomienia o wpisie w księdze wieczystej można dokonać w akcie notarialnym dotyczącym czynności, z którą wiąże się wpis. Na wniosek uczestnika postępowania zawarty w akcie notarialnym zawiadomienie o wpisie doręcza się za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, na konto wskazane w tym systemie. W przypadku wskazania danych o koncie uniemożliwiających skuteczne doręczenie, zawiadomienie o wpisie doręcza się w sposób określony w art. 131 § 1.

B. Uzyskiwanie odpisów oraz innych informacji z rejestrów

a. Rejestr zastawów

39 1. Zadania Centralnej Informacji. Ustawa o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów w art. 42 ust. 2 stanowi, że zadaniem centralnej informacji o zastawach rejestrowych jest utworzenie i eksploatacja połączeń rejestru zastawów w systemie informatycznym, prowadzenie zbioru informacji z rejestru zastawów oraz udzielanie informacji, wydawanie odpisów i zaświadczeń z rejestru zastawów.

Rozporządzenie MS z 15.10.1997 r. w sprawie ustroju i organizacji centralnej informacji o zastawach rejestrowych oraz szczegółowych zasad udzielania informacji, wydawania odpisów i zaświadczeń (Dz.U. Nr 134, poz. 893 ze zm.), wydane na podstawie art. 43 pkt 2 ustawy ZastRejU, precyzuje zadania Centralnej Informacji. Wskazuje, że Centralna informacja o zastawach rejestrowych jest komórką organizacyjną Ministerstwa Sprawiedliwości. Udziela ona informacji oraz wydaje zaświadczenia i odpisy z rejestru zastawów na podstawie danych otrzymanych z Centrali Rejestru Zastawów, o której mowa w § 2 ust 2 rozporządzenia MS z 15.10.1997 r. w sprawie szczegółowej organizacji i sposobu prowadzenia rejestru zastawów (Dz.U. Nr 134, poz. 892). Centralna informacja udziela informacji oraz wydaje zaświadczenia i odpisy z rejestru zastawów w formie papierowej lub elektronicznej na podstawie wniosków składanych na formularzach.

40 2. Wydawanie informacji drogą elektroniczną. Ustawa z 5.9.2008 r. o zmianie ustawy o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów oraz o zmianie innych ustaw (Dz.U. Nr 180, poz.1113) wprowadziła zmiany w art. 42, które weszły w życie z dniem 11.1.2009 r. Na ich mocy Centralna informacja o zastawach rejestrowych może również udzielać informacji, wydawać odpisy i zaświadczenia z rejestru zastawów drogą elektroniczną (ust. 2a). Odpisy i zaświadczenia wydane w formie papierowej przez centralną informację o zastawach rejestrowych mają moc dokumentów urzędowych wydawanych przez sąd (ust. 3). Z kolei ustawa z 20.11.2009 r. o zmianie ustawy o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów (Dz.U. Nr 215, poz. 1663), która w tym zakresie weszła w życie z dniem 18.1.2010 r., do art. 42 dodała ust. 3a, na podstawie którego odpisy i zaświadczenia wydane drogą elektroniczną przez centralną informację o zastawach rejestrowych opatrzone bezpiecznym podpisem elektronicznym, weryfikowanym przy pomocy ważnego kwalifikowanego certyfikatu, mają moc dokumentów urzędowych.

41 3. Forma wniosków składanych do Centralnej Informacji. Rozporządzenie MS z 11.12.2008 r., które określa warunki organizacyjno-techniczne dotyczące formy wniosków i dokumentów oraz ich składania do sądów prowadzących rejestr zastawów i do centralnej informacji o zastawach rejestrowych drogą elektroniczną, a także orzeczeń, odpisów, zaświadczeń i informacji doręczanych wnioskodawcom tą drogą przez

sądy oraz centralną informację (Dz.U. Nr 229, poz. 1535), weszło w życie z dniem 11.1.2009 r. Rozporządzenie to dotyczy zatem także formy wniosków o wydanie odpisów, zaświadczeń i udzielenie informacji oraz ich składania do centralnej informacji o zastawach rejestrowych drogą elektroniczną oraz formy odpisów, zaświadczeń i informacji doręczanych przez centralną informację o zastawach rejestrowych drogą elektroniczną.

4. Urzędowe formularze. Formularze wniosków są udostępniane w siedzibie centrali centralnej informacji oraz w ekspozyturach. Dopuszcza się składanie wniosków na formularzach udostępnionych na stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości, a także na formularzach stanowiących wydruki komputerowe lub kserokopie, jeżeli ich treść jest zgodna z wzorami urzędowych formularzy. Przepis ten został zmieniony na mocy rozporządzenia MS z 11.12.2008 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie ustroju i organizacji centralnej informacji o zastawach rejestrowych oraz szczegółowych zasad udzielania informacji, wydawania odpisów i zaświadczeń (Dz.U. Nr 229, poz. 1534) i wszedł w życie z dniem 11.1.2009 r. **42**

5. Składanie wniosków do Centralnej Informacji. Składanie wniosków i dokumentów może być dokonane jedynie przez zarejestrowanego użytkownika. Wnioski wraz z załącznikami o wydanie odpisów, zaświadczeń i udzielenie informacji, wypełnia się na urzędowych formularzach dostępnych pod adresem systemu teleinformatycznego i opatruje bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym za pomocą ważnego kwalifikowanego certyfikatu. **43**

6. Miejsce składania wniosków. Rozporządzenie MS z 15.10.1997 r. w sprawie ustroju i organizacji centralnej informacji o zastawach rejestrowych oraz szczegółowych zasad udzielania informacji, wydawania odpisów i zaświadczeń (Dz.U. Nr 134, poz. 893 ze zm.), wydane na podstawie art. 43 pkt 2 ZastRejU stanowi w § 11, że wnioski składa się albo w centrali centralnej informacji, albo w ekspozyturze. Ekspozytura udziela informacji oraz wydaje zaświadczenia i odpisy z rejestru zastawów tylko na wniosek złożony bezpośrednio w ekspozyturze. Centrala centralnej informacji udziela informacji na zasadach takich samych jak ekspozytura, a ponadto udziela informacji korespondencyjnie. Natomiast wnioski w formie elektronicznej składa się do centrali centralnej informacji. Wnioski przesyłane pocztą do ekspozytur przekazuje się do centrali centralnej informacji. W przypadku złożenia wniosku w ekspozyturze opłatę można uiścić w kasie sądu, przy którym funkcjonuje ekspozytura. Podmioty, o których mowa w art. 42 ust. 4a ZastRejU, a więc Skarb Państwa, państwowe jednostki organizacyjne, jednostki samorządu terytorialnego oraz związki międzygminne, związki powiatów, związki powiatowo-gminne i związki metropolitalne, których zadanie nie polega na prowadzeniu działalności gospodarczej, składają wnioski do centrali centralnej informacji. **44**

Zacytowane powyżej przepisy § 11 uwzględniają zmiany dokonane na mocy rozporządzenia MS z 11.12.2008 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie ustroju i organizacji centralnej informacji o zastawach rejestrowych oraz szczegółowych zasad udzielania informacji, wydawania odpisów i zaświadczeń (Dz.U. Nr 229, poz. 1534), które weszły w życie z dniem 11.1.2009 r.

7. Udzielenie informacji przez Centralną Informację. Rozporządzenie MS z 15.10.1997 r. w sprawie ustroju i organizacji centralnej informacji o zastawach rejestrowych oraz szczegółowych zasad udzielania informacji, wydawania odpisów i zaświadczeń (Dz.U. Nr 134, poz. 893 ze zm.) wydane na podstawie art. 43 pkt 2 **45**

ZastRejU w § 15 stanowi, że Centralna informacja udziela informacji oraz wydaje zaświadczenia i odpisy z rejestru zastawów na wniosek, na podstawie danych wyszukiwanych w rejestrze zastawów, dokładnie odpowiadających wypełnionym lub wykreślonym polom wniosku. Centrala centralnej informacji wydaje odpisy, zaświadczenia i udziela informacji w postaci elektronicznej – na adres internetowy, z którego wysłano wniosek w formie elektronicznej, zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 43a ZastRejU, czyli rozporządzeniem MS z 11.12.2008 r. w sprawie warunków organizacyjno-technicznych dotyczących formy wniosków i dokumentów oraz ich składania do sądów prowadzących rejestr zastawów i do centralnej informacji o zastawach rejestrowych drogą elektroniczną, a także orzeczeń, odpisów, zaświadczeń i informacji doręczanych wnioskodawcom tą drogą przez sądy oraz centralną informację.

Cytowane przepisy § 15 uwzględniają zmiany dokonane na mocy rozporządzenia MS z 11.12.2008 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie ustroju i organizacji centralnej informacji o zastawach rejestrowych oraz szczegółowych zasad udzielania informacji, wydawania odpisów i zaświadczeń (Dz.U. Nr 229, poz. 1534), które weszły w życie z dniem 11.1.2009 r.

46 8. Rodzaje podpisów pod informacjami uzyskanymi z Centralnej Informacji.

Rozporządzenie MS z 15.10.1997 r. w sprawie ustroju i organizacji centralnej informacji o zastawach rejestrowych oraz szczegółowych zasad udzielania informacji, wydawania odpisów i zaświadczeń (Dz.U. Nr 134, poz. 893 ze zm.) wydane na podstawie art. 43 pkt 2 ZastRejU w § 24 stanowi, że odpis, zaświadczenie oraz informacja wydane w formie papierowej, podpisane przez upoważnionego pracownika i opatrzone pieczęcią urzędową, poza treścią, powinny zawierać oznaczenie miejsca i daty wydania dokumentu oraz datę i godzinę stanu rejestru zastawów, według którego zostały wydane; poszczególne strony powinny być ponumerowane ze wskazaniem całkowitej liczby stron. Odpis, zaświadczenie oraz informacja wydane w formie elektronicznej zawierają dane wskazane w ust. 1 i są opatrzone bezpiecznym podpisem elektronicznym uprawnionego pracownika centrali centralnej informacji.

Cytowane przepisy uwzględniają zmiany dokonane na mocy rozporządzenia MS z 11.12.2008 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie ustroju i organizacji centralnej informacji o zastawach rejestrowych oraz szczegółowych zasad udzielania informacji, wydawania odpisów i zaświadczeń (Dz.U. Nr 229, poz. 1534), które weszły w życie z dniem 11.1.2009 r.

47 9. Doręczenia informacji z Centralnej Informacji. Odpisy, zaświadczenia i informacje z rejestru zastawów są doręczane drogą elektroniczną w formacie pdf (*Portable Document Format*) i opatrzone podpisem elektronicznym uprawnionego pracownika centralnej informacji o zastawach rejestrowych.

48 10. Opłaty za informacje uzyskiwane z Centralnej Informacji. Rozporządzenie MS z 30.12.1997 r. w sprawie wysokości opłat za informację, odpisy i zaświadczenia wydawane przez Centralną Informację o Zastawach Rejestrowych (Dz.U. z 1998 r. Nr 2, poz. 4) nie różnicuje wysokości opłat za informacje papierowe i elektroniczne.

b. Krajowy Rejestr Sądowy

49 1. Zadania Centralnej Informacji. Od dnia 1.1.2004 r. pojawiła się możliwość uzyskania informacji z KRS za pomocą ogólnodostępnych sieci informatycznych.

Zgodnie z brzmieniem art. 4 KRSU, obowiązującym od dnia 1.1.2004 r., Minister Sprawiedliwości utworzył Centralną Informację Krajowego Rejestru Sądowego z oddziałami przy sądach rejestrowych. Zadaniem Centralnej Informacji jest:

1) utworzenie i eksploatacja połączeń Rejestru w systemie informatycznym;

- 2) prowadzenie zbioru informacji Rejestru;
- 3) udzielanie informacji z Rejestru;
- 4) przekazywanie z urzędu organom samorządu gminnego, właściwym według miejsca zamieszkania (siedziby) przedsiębiorcy, danych z Rejestru o wpisaniu przedsiębiorcy i jego wykreśleniu wraz z adresem i przedmiotem jego działalności, w terminie 7 dni od dnia wprowadzenia tych danych do Rejestru.

Centralna Informacja wydaje odpisy, wyciągi i zaświadczenia z Rejestru, które mają moc dokumentów wydawanych przez sąd. Centralna Informacja pobiera opłaty za udzielanie informacji oraz wydawanie odpisów, wyciągów lub zaświadczeń z Rejestru.

Ustawa z 24.4.2003 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. Nr 96, poz. 874 ze zm.) z dniem 1.1.2004 r. dodała ust. 4a do art. 4 KRSU, na mocy którego Centralna Informacja bezpłatnie udostępniała, w szczególności w ogólnodostępnych sieciach informatycznych, informacje o organizacjach, określonych w art. 3 ust. 2 i podmiotach wymienionych w art. 3 ust. 3 pkt 2 ustawy z 24.4.2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 239).

Duże zmiany w zadaniach Centralnej Informacji wprowadziła ustawa z 18.10.2006 r. o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 208, poz. 1540). Od dnia 1.1.2007 r. zadania Centralnej Informacji są następujące:

- 1) prowadzenie zbioru informacji Rejestru oraz elektronicznego katalogu dokumentów spółek, zwanego „katalogiem”;
- 2) udzielanie informacji z Rejestru oraz przechowywanie i udostępnianie kopii dokumentów z katalogu;
- 3) utworzenie i eksploatacja połączeń Rejestru i katalogu w systemie informatycznym.

Centralna Informacja wydaje odpisy, wyciągi i zaświadczenia oraz udziela informacji z Rejestru, które mają moc dokumentów urzędowych, jeżeli zostały wydane w formie papierowej.

Ustawodawca w art. 4 ust. 3a KRSU wprost wskazał, że od 1.1.2007 r. Centralna Informacja wydaje z katalogu, drogą elektroniczną, kopie dokumentów, które są poświadczane za zgodność z dokumentami znajdującymi się w aktach rejestrowych podmiotu. Centralna Informacja pobiera opłaty za udzielanie informacji, wydawanie odpisów, wyciągów lub zaświadczeń z Rejestru oraz za udostępnianie kopii dokumentów z katalogu. Opłaty te stanowią dochód budżetu państwa.

Rozszerzono zakres bezpłatnego udostępniania informacji. Artykuł 4 ust. 4a KRSU stanowił, że Centralna Informacja od 1.1.2007 r. bezpłatnie udostępnia, w ogólnodostępnych sieciach informatycznych, podstawowe informacje o podmiotach wpisanych do rejestru przedsiębiorców i do rejestru stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji oraz publicznych zakładów opieki zdrowotnej, w tym również o organizacjach i podmiotach, które uzyskały status organizacji pożytku publicznego.

Kolejne zmiany w zakresie bezpłatnego udostępniania informacji z KRS wprowadziła z dniem 31.3.2009 r. ustawa z 19.12.2008 r. o zmianie ustawy o swobodzie działalności gospodarczej oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 18, poz. 97). Dodano do art. 4 KRSU ust. 4b w brzmieniu: Centralna Informacja udostępnia bezpłatnie, w ogólnodostępnych sieciach teleinformatycznych, listę podmiotów, wobec których w dziale 6 rejestru przedsiębiorców wpisano informację o ogłoszeniu upadłości. Lista zawiera następujące dane:

- 1) nazwę lub firmę;

- 2) numer KRS;
- 3) numer NIP;
- 4) siedzibę przedsiębiorcy;
- 5) datę wydania orzeczenia o ogłoszeniu upadłości wraz z określeniem sposobu prowadzenia postępowania upadłościowego;
- 6) sygnaturę sprawy i określenie sądu, który ogłosił upadłość;
- 7) datę oraz sposób zakończenia postępowania upadłościowego.

Z dniem 1.1.2016 r. zdanie wstępne art. 4 ust. 4b brzmi: „Centralna Informacja udostępnia bezpłatnie, w ogólnodostępnych sieciach teleinformatycznych, listę podmiotów, wobec których w dziale 6 rejestru przedsiębiorców wpisano informację o ogłoszeniu upadłości albo o otwarciu postępowania restrukturyzacyjnego. Lista zawiera następujące dane:” (zob. art. 416 pkt 1 lit. 1 ustawy z 15.5.2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne, Dz.U. z 2015 r. poz. 978 ze zm.).

Kolejne zmiany, w zakresie mocy dokumentów udostępnianych przez Centralną Informację oraz bezpłatnego udostępniania informacji wprowadziła ustawa z 13.5.2011 r. o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz.U. Nr 144, poz. 851). Na ich mocy art. 4 ust. 3 KRSU otrzymał brzmienie: „Centralna Informacja wydaje odpisy, wyciągi i zaświadczenia oraz udziela informacji z Rejestru, które mają moc dokumentów urzędowych, jeżeli zostały wydane w postaci papierowej lub elektronicznej”.

Artykuł 4 ust. 4a KRSU stanowi, że Centralna Informacja bezpłatnie udostępnia, w ogólnodostępnych sieciach teleinformatycznych, aktualne informacje o podmiotach wpisanych do Rejestru oraz listę dokumentów zawartych w katalogu. Dodano także ust. 4aa, na mocy którego pobrane samodzielnie wydruki komputerowe aktualnych informacji o podmiotach wpisanych do Rejestru mają moc zrównaną z mocą dokumentów wydawanych przez Centralną Informację, o których mowa w ust. 3, jeżeli posiadają cechy umożliwiające ich weryfikację z danymi zawartymi w Rejestrze. Wymienione zmiany weszły w życie z dniem 1.1.2012 r.

Ustawa z 26.6.2014 r. o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2014 r. poz. 1161) z dniem 1.1.2016 r. dokonała terminologicznej zmiany w treści art. 4 ust. 2 pkt 3 stwierdzając, że jednym z zadań Centralnej Informacji jest utworzenie i eksploatacja połączeń Rejestru i katalogu w systemie teleinformatycznym (zamiast „informatycznym”). Zmianie uległ także ust. 4b art. 4 KRSU, zgodnie z którym Centralna Informacja udostępnia bezpłatnie, w ogólnodostępnych sieciach teleinformatycznych, listę podmiotów, wobec których w dziale 6 rejestru przedsiębiorców wpisano informację o ogłoszeniu upadłości. Lista zawiera następujące dane:

- 1) nazwę lub firmę;
- 2) numer podmiotu w Rejestrze;
- 3) NIP;
- 4) siedzibę przedsiębiorcy;
- 5) datę wydania orzeczenia o ogłoszeniu upadłości wraz z określeniem sposobu prowadzenia postępowania upadłościowego;
- 6) sygnaturę sprawy i określenie sądu, który ogłosił upadłość;
- 7) datę oraz sposób zakończenia postępowania upadłościowego.

Zmiany od 1.1.2016 r. w art. 4 ust. 4b KRSU wprowadziła także ustawa z 15.5.2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne (Dz.U. z 2015 r. poz. 978 ze zm.). Centralna Informacja udostępnia bezpłatnie, w ogólnodostępnych sieciach teleinformatycznych, listę podmiotów, wobec których w dziale 6 rejestru przedsiębiorców wpisano nie tylko infor-

mację o ogłoszeniu upadłości, ale też o otwarciu postępowania restrukturyzacyjnego. Punkty 5–7 otrzymały brzmienie: „5) datę wydania orzeczenia o ogłoszeniu upadłości albo o otwarciu postępowania restrukturyzacyjnego; 6) sygnaturę sprawy i określenie sądu, który ogłosił upadłość albo wydał postanowienie o otwarciu postępowania restrukturyzacyjnego; 7) datę oraz sposób ukończenia postępowania upadłościowego albo postępowania restrukturyzacyjnego”.

2. Forma wniosków. Rozporządzenie MS z 22.12.2011 r. w sprawie warunków 50 organizacyjno-technicznych dotyczących formy wniosków i dokumentów oraz ich składania drogą elektroniczną do sądów rejestrowych i Centralnej Informacji Krajowego Rejestru Sądowego oraz sposobu posługiwania się dokumentami wydanymi w postaci elektronicznej (Dz.U. Nr 299, poz. 1773). Weszło ono w życie z dniem 1.1.2012 r.

Rozporządzenie określa m.in. warunki organizacyjno-techniczne dotyczące formy wniosków o wydanie odpisów, wyciągów, zaświadczeń i udzielenie informacji oraz ich składania do Centralnej Informacji Krajowego Rejestru Sądowego drogą elektroniczną, formy wniosków o udostępnienie kopii dokumentów z elektronicznego katalogu dokumentów spółek oraz ich składania do Centralnej Informacji drogą elektroniczną, formy odpisów, wyciągów, zaświadczeń i informacji doręczanych przez Centralną Informację drogą elektroniczną, formy kopii dokumentów z elektronicznego katalogu dokumentów spółek doręczanych przez Centralną Informację drogą elektroniczną oraz sposób posługiwania się dokumentami wydanymi w postaci elektronicznej.

Składanie wniosków i dokumentów do sądów rejestrowych może być dokonane jedynie za pośrednictwem systemu teleinformatycznego przez zarejestrowanego użytkownika. W przypadku wniosków składanych do sądów rejestrowych zarejestrowanym użytkownikiem powinna być osoba uprawniona do występowania w imieniu wnioskodawcy. Adres systemu teleinformatycznego jest dostępny na stronach podmiotowych Ministerstwa Sprawiedliwości w Biuletynie Informacji Publicznej. Wnioski wraz z załącznikami wypełnia się na urzędowych formularzach dostępnych pod adresem systemu teleinformatycznego i opatruje bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym przy pomocy ważnego kwalifikowanego certyfikatu.

Zgodnie z brzmieniem § 21 rozporządzenia MS z 27.12.2011 r. w sprawie ustroju i organizacji Centralnej Informacji Krajowego Rejestru Sądowego oraz trybu i sposobu udzielania informacji z Krajowego Rejestru Sądowego i wydawania kopii dokumentów z katalogu, a także struktury udostępnianych informacji o podmiotach wpisanych do Rejestru oraz cech wydruków umożliwiających ich weryfikację z danymi w Rejestrze (Dz.U. Nr 297, poz. 1760) wnioski o wydanie odpisu, wyciągu, zaświadczenia lub o udzielenie innych informacji składa się w centrali Centralnej Informacji lub jej oddziale. Wnioski w formie elektronicznej składa się w centrali Centralnej Informacji, która w tej samej formie wydaje dokument wymieniony w ust. 1, kopię dokumentu określonego w art. 8a i art. 47a ustawy lub udziela informacji o innym sposobie załatwienia wniosku na adres internetowy, z którego wniosek wysłano zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 6 pkt 3 ustawy.

Odpisy, wyciągi, zaświadczenia i informacje z rejestru, orzeczenia oraz zarządzenia i inne pisma sądowe są doręczane drogą elektroniczną w formacie pdf i opatrzone bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym przy pomocy ważnego kwalifikowanego certyfikatu uprawnionego pracownika Centralnej Informacji bądź sądu rejestrowego. W sprawach o wpis spółki, której umowę zawarto przy wykorzystaniu wzorca umowy spółki z ograniczoną odpowiedzialnością udostępnianego w systemie teleinformatycznym, orzeczenia oraz zarządzenia i inne pisma sądowe doręczane drogą

elektroniczną mogą być opatrzone przez pracownika sądu podpisem elektronicznym, o którym mowa w art. 3 pkt 1 PodEiU (a więc tzw. zwykłym podpisem elektronicznym), złożonym w systemie teleinformatycznym.

Kopie dokumentów z elektronicznego katalogu dokumentów spółek są przesyłane w takiej postaci, w jakiej zostały złożone i opatrzone podpisem elektronicznym uprawnionego pracownika sądu, który przesłał dany dokument do katalogu.

System teleinformatyczny potwierdza zamieszczenie odpisów, wyciągów, zaświadczeń, informacji z rejestru, orzeczeń oraz kopii dokumentów z katalogu pod adresem systemu teleinformatycznego ze wskazaniem daty zamieszczenia.

Odpisy, wyciągi, zaświadczenia i informacje oraz kopie dokumentów z katalogu uzyskane zgodnie z § 6 i 7 są wykorzystywane w postaci elektronicznej, jeżeli możliwe jest posłużenie się dokumentem elektronicznym we właściwym postępowaniu.

Jeżeli we właściwym postępowaniu nie ma możliwości wykorzystania dokumentów, o których mowa w ust. 1, w postaci elektronicznej, mogą one być wykorzystane w tym postępowaniu w formie wydruku przez podmioty, które je uzyskały w postaci elektronicznej.

W przypadku, o którym mowa w ust. 2, osoba przedkładająca wydruk dołącza do niego oświadczenie o zgodności wydruku z otrzymanym dokumentem elektronicznym.

Do czasu wejścia w życie przepisów wydanych na podstawie art. 18 ustawy z 17.2.2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 1114) dokumenty dołączane do wniosków, o których mowa w § 1 pkt 1, składa się w jednym z formatów określonych w załączniku do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z 14.9.2011 r. w sprawie sporządzania pism w formie dokumentów elektronicznych, doręczania dokumentów elektronicznych oraz udostępniania formularzy, wzorów i kopii dokumentów elektronicznych (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 971).

51 3. Tryb i sposób udzielania informacji z KRS. Rozporządzenie MS z 27.12.2011 r. w sprawie ustroju i organizacji Centralnej Informacji Krajowego Rejestru Sądowego oraz trybu i sposobu udzielania informacji z Krajowego Rejestru Sądowego i wydawania kopii dokumentów z katalogu, a także struktury udostępnianych informacji o podmiotach wpisanych do Rejestru oraz cech wydruków umożliwiających ich weryfikację z danymi w Rejestrze (Dz.U. Nr 297, poz. 1760), które weszło w życie z dniem 1.1.2012 r. Zgodnie z jego treścią Centralna Informacja wydaje odpisy, wyciągi i zaświadczenia oraz udziela informacji z rejestru po złożeniu wniosku w postaci papierowej, elektronicznej, a także udostępnia drogą elektroniczną, za pośrednictwem ogólnodostępnych sieci teleinformatycznych, aktualne informacje o podmiotach wpisanych do rejestru wraz z możliwością ich wydruku. Centralna Informacja udostępnia kopie dokumentów z katalogu po wskazaniu dokumentu za pośrednictwem ogólnodostępnej sieci teleinformatycznej. Urzędowe formularze wniosków są udostępniane w siedzibach oddziałów Centralnej Informacji, a także na stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości.

52 4. Samodzielnie pobrany wydruk komputerowy. Centralna Informacja zgodnie z art. 4 ust. 4aa KRSU udostępnia informacje, których treść odpowiada odpisowi aktualnemu, w celu samodzielnego pobrania ich wydruku komputerowego. Pobrany samodzielnie wydruk komputerowy aktualnych informacji o podmiocie umożliwia jego weryfikację z danymi zawartymi w rejestrze, jeżeli posiada następujące cechy:

1) adres strony internetowej, na której zamieszczone są aktualne informacje o podmiotach wpisanych do Krajowego Rejestru Sądowego;

- 2) formę graficzną zgodną z załącznikami Nr 12 i 13 do rozporządzenia;
- 3) identyfikator wydruku.

Wskazana w załącznikach Nr 12 i 13 do rozporządzenia treść działów, rubryk informacji odpowiadającej odpisowi jest jedynie przykładowa i zależy od rodzaju danych wpisywanych w przypadku konkretnego podmiotu.

Pobrany samodzielnie wydruk komputerowy aktualnych informacji z rejestru dłużników niewypłacalnych umożliwia jego weryfikację z danymi zawartymi w rejestrze, jeżeli posiada następujące cechy:

- 1) adres strony internetowej, na której zamieszczone są aktualne informacje o podmiotach wpisanych w Rejestrze;
- 2) formę graficzną zgodną z załącznikiem Nr 14 do rozporządzenia;
- 3) identyfikator wydruku.

Wskazana w załączniku Nr 14 do rozporządzenia treść rubryk przykładowej informacji odpowiadającej odpisowi jest jedynie przykładowa, a w udzielanej informacji zależy od rodzaju danych wpisywanych w przypadku konkretnego podmiotu.

Wniosek o wydanie odpisu, wyciągu lub zaświadczenia z rejestru składa się na formularzach, o których mowa w załącznikach Nr 1–6 do rozporządzenia.

5. Wydanie kopii dokumentów z katalogu. Centralna Informacja udostępnia 53 listę dokumentów, o których mowa w art. 4 ust. 4a KRSU, na stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości. Niezbędnymi elementami struktury listy dokumentów udostępnianej na podstawie art. 4 ust. 4a KRSU są numer KRS, firma podmiotu oraz określenie dokumentu.

Centrala Centralnej Informacji wydaje, w formie elektronicznej, kopie dokumentów wymienionych w art. 8a i 47a KRSU. Wniosek o wydanie kopii dokumentu składa się w formie elektronicznej do centrali Centralnej Informacji, na formularzu udostępnionym na stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości. Kopia dokumentu opatrzona jest bezpiecznym podpisem elektronicznym uprawnionego pracownika sądu rejestrowego, w którego aktach rejestrowych przechowywany jest dany dokument. Podpis ten stanowi zapewnienie zgodności treści dokumentu z treścią jego kopii.

6. Opłata za wniosek o udzielenie informacji. Do wniosku składanego w centrali 54 Centralnej Informacji należy dołączyć oryginalny dowód wniesienia opłaty na rachunek bieżący dochodów Ministerstwa Sprawiedliwości. Do wniosku składanego w oddziale Centralnej Informacji należy dołączyć oryginalny dowód wniesienia opłaty na rachunek bieżący dochodów sądu, przy którym funkcjonuje oddział, do którego złożono wniosek, albo do kasy tego sądu. Dowód opłaty, po potwierdzeniu na nim faktu udzielenia określonej informacji, zwraca się osobie składającej wniosek. Do wniosków składanych w centrali Centralnej Informacji korespondencyjnie należy dołączyć oryginalny dowód wpłaty na rachunek bieżący dochodów Ministerstwa Sprawiedliwości lub jego kopię. Oryginalny dowód wpłaty lub jego kopia, po potwierdzeniu na nich faktu udzielenia informacji, nie podlegają zwrotowi wnioskodawcy. W przypadku gdy oryginalny dowód wpłaty na rachunek bieżący dochodów Ministerstwa Sprawiedliwości albo właściwego sądu nie jest wydawany przez bank bezpośrednio przy wpłacie, z uwagi na polecenie bankowi dokonania wpłaty za pośrednictwem ogólnodostępnych sieci informatycznych w ramach usługi zdalnego dostępu do banku, wnioskodawca może, w miejsce oryginalnego dowodu, złożyć wydruk potwierdzający wniesienie opłaty. Potwierdzenie wniesienia opłaty, o którym mowa w ust. 3, powinno pochodzić z wydruku otrzymanego w ramach zdalnego dostępu do banku i zawierać treść wskazującą na wykonanie

operacji bankowej. Na wydruku, o którym mowa w ust. 3, wnioskodawca składa opatrzone własnoręcznym podpisem oświadczenie zawierające wyjaśnienie przyczyn niedołączenia oryginału informacji o dokonaniu operacji bankowej oraz zapewnienie, że posługuje się wydrukiem wyłącznie w celu uzyskania dokumentu, którego dotyczy wniosek, a wpłacona kwota nie została wcześniej zaliczona na poczet opłacenia innych wniosków. Wydruk, o którym mowa w ust. 3, po potwierdzeniu na nim faktu udzielenia informacji z Centralnej Informacji nie podlega zwrotowi wnioskodawcy.

55 7. Podpis na odpisie, wyciągu, zaświadczeniu oraz pisemnych informacjach.

Każdy odpis, wyciąg, zaświadczenie oraz pozostałe pisemne informacje powinny być podpisane przez upoważnionego pracownika i opatrzone pieczęcią urzędową oraz powinny zawierać, poza właściwą treścią, także oznaczenie miejsca i datę wydania dokumentu oraz datę i czas stanu rejestru, według którego zostały wydane; poszczególne strony powinny być ponumerowane ze wskazaniem całkowitej liczby stron. Jeżeli dokument wymieniony w ust. 1 jest przesyłany drogą elektroniczną, powinien zostać opatrzony bezpiecznym podpisem elektronicznym uprawnionego pracownika centrali Centralnej Informacji. Przepisy te nie mają zastosowania do udzielania informacji, o których mowa w § 9, czyli informacji, których treść odpowiada odpisowi aktualnemu, udostępnionych w celu samodzielnego pobrania ich wydruku komputerowego

c. Księgi wieczyste

56 1. Zadania Centralnej Informacji. Zgodnie z rozporządzeniem MS z 27.11.2013 r. w sprawie Centralnej Informacji Ksiąg Wieczystych (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 292) informacji z centralnej bazy danych ksiąg wieczystych udziela Centralna Informacja Ksiąg Wieczystych z ekspozyturami przy wydziałach sądów rejonowych prowadzących księgi wieczyste. Rozporządzenie to określa:

- 1) sposób funkcjonowania Centralnej Informacji Ksiąg Wieczystych oraz jej strukturę organizacyjną;
- 2) tryb składania wniosków i rodzaje dokumentów wydawanych przez Centralną Informację Ksiąg Wieczystych;
- 3) wzory wniosków składanych do Centralnej Informacji Ksiąg Wieczystych, w tym zakres danych we wniosku składanym za pośrednictwem systemu teleinformatycznego;
- 4) tryb postępowania z wnioskami i sposób pobierania od nich opłaty;
- 5) tryb przeglądania księgi wieczystej;
- 6) cechy dokumentów mających moc dokumentów wydawanych przez sąd, wydrukowanych samodzielnie oraz sposób i tryb ich weryfikacji z danymi zawartymi w centralnej bazie danych ksiąg wieczystych;
- 7) warunki techniczne i organizacyjne wykonania decyzji, o której mowa w art. 36⁴ ust. 13 KWHU;
- 8) tryb, sposób i kryteria wyszukiwania ksiąg wieczystych.

Nowelizacja KWHU z 24.5.2013 r. (Dz.U. z 2013 r. poz. 941), która w omawianym zakresie stosowana jest od dnia 1.7.2014 r., wprowadziła nowe zadania Centralnej Informacji Ksiąg Wieczystych. Centralna Informacja wydaje na wniosek odpisy ksiąg wieczystych, wyciągi z ksiąg wieczystych oraz zaświadczenia o zamknięciu ksiąg wieczystych, prowadzonych w systemie informatycznym. Odpisy, wyciągi i zaświadczenia, wydawane przez Centralną Informację, mają moc dokumentów wydawanych przez sąd. W przypadku złożenia za pośrednictwem systemu teleinformatycznego wniosku o wydanie tych dokumentów, Centralna Informacja umożliwia samodzielne ich wydru-

kowanie za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. Wydruki tych dokumentów mają moc dokumentów wydawanych przez sąd, jeżeli posiadają cechy umożliwiające ich weryfikację z danymi zawartymi w centralnej bazie danych ksiąg wieczystych.

Centralna Informacja umożliwia, za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, przeglądanie ksiąg wieczystych prowadzonych w systemie informatycznym. Każdy, kto zna numer księgi wieczystej prowadzonej w systemie informatycznym, może bezpłatnie przeglądać księgę wieczystą za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. Wydruki treści wyświetlonych w trybie przeglądania księgi wieczystej nie posiadają mocy dokumentów wydawanych przez sąd.

Określone kategorie podmiotów, jak np. sądy, prokuratury, komornicy sądowi, notariusze, organy kontroli skarbowej, Policja mogą wyszukiwać księgi wieczyste po: oznaczeniu nieruchomości, lokalu lub domu jednorodzinnego; po oznaczeniu podmiotu wpisanego do działu II księgi wieczystej; po numerze dziennika księgi wieczystej; po elementach numeru księgi wieczystej, zawierających co najmniej czteroznakowy kod wydziału ksiąg wieczystych sądu rejonowego, w którym księga została założona oraz numeru w repertorium ksiąg wieczystych.

C. Elektroniczne postępowanie upominawcze

1. **ZmKPC z 9.1.2009 r.** Elektroniczne postępowanie upominawcze zostało wprowadzone do KPC na mocy ustawy z 9.1.2009 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 26, poz. 156), która weszła w życie z dniem 1.1.2010 r. 57

Elektroniczne postępowanie upominawcze regulują także rozporządzenia MS: z 15.12.2009 r. w sprawie ustalenia sądu rejonowego, któremu przekazuje się sprawy rozpoznawane w elektronicznym postępowaniu upominawczym należących do właściwości innych sądów rejonowych (Dz.U. Nr 220, poz. 1728, uchylone z dniem 1.1.2013 r.); z 29.11.2012 r. w sprawie przekazania rozpoznawania spraw w elektronicznym postępowaniu upominawczym (Dz.U. z 2012 r. poz. 1348, weszło w życie z dniem 1.1.2013 r.); z 18.12.2009 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobu uiszczania opłat sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 221, poz. 1747); z 23.12.2009 r. w sprawie szczegółowych czynności Krajowej Rady Komorniczej oraz szczegółowych czynności komornika związanych z egzekucją prowadzoną na podstawie elektronicznego tytułu wykonawczego (Dz.U. Nr 224, poz. 1805); z 23.12.2009 r., zmieniające rozporządzenie – Regulamin urzędowania sądów powszechnych (Dz.U. Nr 224, poz. 1806; uchylono z dniem 8.7.2015 r.; rozporządzenie MS z 25.6.2015 r. – Regulamin urzędowania sądów powszechnych, Dz.U. z 2015 r. poz. 925, obowiązywało od dnia 8.7.2015 r. do 31.12.2015 r.; od 1.1.2016 r. obowiązuje rozporządzenie MS z 23.12.2015 r. – Regulamin urzędowania sądów powszechnych, Dz.U. z 2015 r. poz. 2316); z 28.12.2009 r. w sprawie trybu zakładania konta oraz sposobu posługiwania się podpisem elektronicznym w elektronicznym postępowaniu upominawczym (Dz.U. Nr 226, poz. 1830); z 28.12.2009 r. w sprawie trybu doręczeń elektronicznych w elektronicznym postępowaniu upominawczym (Dz.U. Nr 226, poz. 1831; obowiązywało do 30.3.2016 r.; obecnie obowiązuje rozporządzenie MS z 20.10.2015 r. w sprawie trybu i sposobu dokonywania doręczeń elektronicznych, Dz.U. z 2015 r. poz. 1776); z 28.12.2009 r. w sprawie sposobu wnoszenia pism procesowych drogą elektroniczną w elektronicznym postępowaniu upominawczym (Dz.U. Nr 226, poz. 1832; obowiązywało do 31.3.2016 r.; obecnie obowiązuje rozporządzenie MS z 20.10.2015 r. w sprawie sposobu wnoszenia pism procesowych za pośrednictwem systemu teleinformatycznego

obsługującego postępowanie sądowe, Dz.U. z 2015 r. poz. 1783) i z 28.12.2009 r. w sprawie czynności sądu związanych z nadawaniem klauzuli wykonalności orzeczeniu sądowemu wydawanemu w elektronicznym postępowaniu upominawczym (Dz.U. Nr 226, poz. 1833).

58 2. Opis postępowania. Pojawienie się możliwości składania pozwów drogą elektroniczną stanowiło niewątpliwie przełom dla informatyzacji wymiaru sprawiedliwości i pierwszy krok w kierunku jego cyfryzacji. Jak pokazały lata jego funkcjonowania system teleinformatyczny obsługujący elektroniczne postępowanie upominawcze w widoczny sposób przyczynił się do usprawnienia postępowania oraz do podniesienia jakości obsługi stron w toku procesu. Wszczęcie tego postępowania następuje wyłącznie drogą elektroniczną. Pisma powoda, które nie zostaną wniesione w ten sposób, nie wywołują skutków prawnych, jakie ustawa wiąże z wniesieniem pisma do sądu. Pozwany natomiast ma wybór co do postaci komunikacji z sądem. Może ona odbywać się również drogą elektroniczną lub też tradycyjnie opierając się na korespondencji listowej. W pozwie należy wskazać wszystkie dowody na poparcie swych twierdzeń. Samych jednak dowodów do pozwu się nie dołącza. Nakazy zapłaty wydawane są i utrwalane wyłącznie w postaci elektronicznej, a w obrocie prawnym funkcjonują w postaci wydruku weryfikacyjnego, który opatrzony jest unikalnym kodem, umożliwiającym ustalenie jego istnienia oraz treści. Istnieje również możliwość wszczęcia postępowania egzekucyjnego drogą elektroniczną. Ustawodawca ostatecznie na potrzeby elektronicznego postępowania upominawczego powołał jeden sąd, który wyposażony jest wyspecjalizowaną infrastrukturę sprzętową – Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie.

59 3. ZmKPC z 10.5.2013 r. Ustawodawca dokonał w efekcie nowelizacji ustawą z 10.5.2013 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2013 r. poz. 654), która weszła w życie z dniem 7.7.2013 r. Zgodnie z dodanym do KPC art. 505^{29a} w elektronicznym postępowaniu upominawczym mogą być dochodzone jedynie te roszczenia, które stały się wymagalne w okresie trzech lat przed dniem wniesienia pozwu. Ograniczenie to spowodowane było nadużywaniem przez powodów systemu EPU w celu dochodzenia roszczeń przedawnionych. Nakazy zapłaty wydane w tego typu sprawach nierzadko się uprawomocniały, bowiem z uwagi na brak obowiązku składania wraz z pozwem załączników sąd ma ograniczoną możliwość weryfikacji prawidłowości adresu pozwanego. W efekcie zdarzało się, że dopiero na etapie postępowania egzekucyjnego dłużnik uzyskiwał możliwość podjęcia skutecznej ochrony.

Zapewnieniu lepszej ochrony pozwanego służyły także zmiany art. 505³² KPC. Od dnia 7.7.2013 r. pozew złożony w elektronicznym postępowaniu upominawczym powinien zawierać również (m.in.):

- 1) numer PESEL lub NIP – ale pozwanego – będącego osobą fizyczną, jeżeli jest on obowiązany do jego posiadania lub posiada go nie mając takiego obowiązku lub
- 2) numer w Krajowym Rejestrze Sądowym, a w przypadku jego braku – numer w innym właściwym rejestrze, ewidencji lub NIP pozwanego niebędącego osobą fizyczną, który nie ma obowiązku wpisu we właściwym rejestrze lub ewidencji, jeżeli jest on obowiązany do jego posiadania.

Jednocześnie ustawodawca dał możliwość sądowi skazania na grzywnę powoda, jego przedstawiciela ustawowego lub pełnomocnika, który w złej wierze lub wskutek niezachowania należytej staranności oznaczył nieprawidłowo te dane identyfikacyjne,

o których mowa powyżej oraz w art. 126 § 2 pkt 1 KPC (oznaczenie miejsca zamieszkania lub siedziby i adresu stron, ich przedstawicieli ustawowych i pełnomocników). Celem nałożenia na powoda obowiązku podania numerów identyfikacyjnych pozwanego jest zniwelowanie możliwości zaistnienia negatywnych skutków pomyłek co do tożsamości osób (np. posiadających takie samo imię i nazwisko).

4. ZmKPC z 15.1.2015 r. Z dniem 1.7.2016 r. ustawodawca wprowadził zmiany do treści art. 505³¹ KPC. Pisma procesowe powoda niewniesione za pośrednictwem systemu teleinformatycznego nie wywołują skutków prawnych, jakie ustawa wiąże z wniesieniem pisma do sądu (§ 1). Pisma procesowe pozwanego mogą być wnoszone także za pośrednictwem systemu teleinformatycznego (§ 2). Przepis § 1 ma zastosowanie do pozwanego od momentu wniesienia przez niego pisma za pośrednictwem systemu teleinformatycznego (§ 3). O skutkach wniesienia pisma za pośrednictwem systemu teleinformatycznego sąd powinien pouczyć pozwanego przy pierwszym doręczeniu (§ 4). Datą wniesienia pisma procesowego za pośrednictwem systemu teleinformatycznego jest data wprowadzenia pisma do systemu teleinformatycznego (§ 5). Uchylono także upoważnienie ustawowe dla Ministra Sprawiedliwości do określenia w drodze rozporządzenia, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw informatyzacji, sposobu wnoszenia pism procesowych drogą elektroniczną. Upoważnienie takie znalazło się bowiem w treści przepisów ogólnych o czynnościach procesowych, a mianowicie w § 3¹ art. 125 KPC, zmienionego ZmKPC z 15.1.2015 r. **60**

5. ZmKPC z 10.7.2015 r. ZmKPC z 10.7.2015 r. wprowadziła liczne zmiany w elektronicznym postępowaniu upominawczym. Poniżej zostaną przedstawione jedynie niektóre z nich. Od dnia 8.9.2016 r. art. 505³¹ otrzyma brzmienie: „§ 1. Powód wnosi pisma wyłącznie za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. § 2. Jeżeli pozwany dokona wyboru wnoszenia pism procesowych za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, dalsze pisma w sprawie wnosi wyłącznie za pośrednictwem tego systemu”. Dodano także § 2¹, na mocy którego pisma wniesione za pośrednictwem systemu teleinformatycznego nie wymagają opatrzenia ich podpisem, o którym mowa w art. 126 § 5. Nie wskazano jednak, jakim rodzajem podpisu elektronicznego powinny być opatrzone pisma. Uchylono przepis § 3, który stanowił, że od momentu wniesienia przez pozwanego pisma drogą elektroniczną pisma procesowe pozwanego niewniesione drogą elektroniczną nie wywołują skutków prawnych, jakie ustawa wiąże z wniesieniem pisma do sądu. Z kolei na mocy § 4 o skutkach wniesienia pisma za pośrednictwem systemu teleinformatycznego sąd poucza pozwanego przy pierwszym doręczeniu. Ustawodawca zrezygnował z § 5, na mocy którego datą wniesienia pisma procesowego drogą elektroniczną jest data wprowadzenia pisma do systemu teleinformatycznego, ponieważ przepis o podobnym brzmieniu został dodany do przepisów ogólnych o czynnościach procesowych (zob. art. 165 § 4 KPC, na mocy którego wprowadzenie pisma do systemu teleinformatycznego jest równoznaczne z wniesieniem pisma do sądu). **61**

Wprowadzono możliwość złożenia wniosku o umorzenie postępowania w przypadku braku podstaw do wydania nakazu zapłaty lub uchylenia nakazu zapłaty (art. 505³² § 4 KPC).

W takim przypadku sąd umarza postępowanie, orzekając o kosztach jak przy cofnięciu pozwu (art. 505³³ § 3 zd. 2 i art. 505³⁴ § 3 zd. 2 KPC).

Zgodnie z treścią art. 505³⁷ KPC po przekazaniu sprawy do sądu według właściwości ogólnej przewodniczący wzywa powoda wyłącznie do wykazania umocowania, o ile stwierdzenie umocowania przez sąd nie jest możliwe na podstawie wykazu lub

innego rejestru, do którego sąd ma dostęp drogą elektroniczną, lub do przedłożenia pełnomocnictwa, a po przekazaniu sprawy na podstawie art. 505³³ § 1 lub art. 505³⁴ § 1 przewodniczący wzywa powoda również do uiszczenia opłaty uzupełniającej od pozwu – w terminie dwutygodniowym od dnia doręczenia wezwania pod rygorem umorzenia postępowania. W razie nieusunięcia powyższych braków pozwu sąd umarza postępowanie (§ 1). W przypadku wniesienia sprzeciwu przez przedstawiciela ustawowego, organ albo osobę wymienioną w art. 67 lub pełnomocnika przewodniczący wzywa pozwanego wyłącznie do wykazania umocowania, o ile stwierdzenie umocowania przez sąd nie jest możliwe na podstawie wykazu lub innego rejestru, do którego sąd ma dostęp drogą elektroniczną, lub przedłożenia pełnomocnictwa – w terminie dwutygodniowym od dnia doręczenia wezwania. Nieusunięcie powyższych braków nie uzasadnia odrzucenia sprzeciwu (§ 2).

D. Postępowanie cywilne ogólne

a. Wnoszenie pism procesowych na nośnikach danych, drogą elektroniczną lub za pośrednictwem systemu teleinformatycznego

62 1. **ZmKPC z 24.5.2000 r.** Przepis art. 125 § 2, po nowelizacji dokonanej ustawą z 24.5.2000 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, ustawy o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów, ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz ustawy o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. Nr 48, poz. 554), od dnia 1.7.2000 r. otrzymał następujące brzmienie: „Jeżeli przepis szczególny tak stanowi, pisma procesowe wnosi się na urzędowych formularzach lub na elektronicznych nośnikach informatycznych”. Przepis art. 187² KPC dotyczący obowiązku wnoszenia pozwu na elektronicznych nośnikach informatycznych („W sprawach, o których mowa w artykule poprzedzającym, pozew wnosi się na elektronicznych nośnikach informatycznych, jeżeli przepis szczególny tak stanowi”) nie został wykonany.

63 2. **ZmKPC z 4.9.2008 r.** Nowelizacja art. 125 § 2 KPC, dokonana ustawą z 4.9.2008 r. o zmianie ustaw w celu ujednoczenia terminologii informatycznej (Dz.U. Nr 171, poz. 1056; weszła w życie z dniem 8.10.2008 r.) nie poprzestała na zmianie sformułowania „elektroniczne nośniki informatyczne” na „informatyczne nośniki danych”, zgodnie z art. 62 InfPodZadPublU), lecz dodała możliwość ustanowienia obowiązku wnoszenia pism procesowych także „za pomocą środków komunikacji elektronicznej”. Przepis art. 125 § 2 KPC przed nowelizacją dokonaną ZmKPC z 9.1.2009 r., wprowadzającą elektroniczne postępowanie upominawcze, brzmiał zatem następująco: „Jeżeli przepis szczególny tak stanowi, pisma procesowe wnosi się na urzędowych formularzach lub za pomocą środków komunikacji elektronicznej lub na informatycznych nośnikach danych”.

Z dniem 8.10.2008 r. przepis art. 187² KPC uzyskał brzmienie: „W sprawach, o których mowa w artykule poprzedzającym, pozew wnosi się na informatycznych nośnikach danych, jeżeli przepis szczególny tak stanowi”.

64 3. **ZmKPC z 9.1.2009 r.** Ustawa z 9.1.2009 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 26, poz. 156), która wprowadziła elektroniczne postępowanie upominawcze, z dniem 1.1.2010 r. zmieniła brzmienie § 2 i 4 art. 125 KPC. Jeżeli przepis szczególny tak stanowi, pisma procesowe wnosi się na urzędowych formularzach lub za pomocą systemu teleinformatycznego (drogą elektroniczną) lub na informatycznych nośnikach danych (§ 2). Ustawodawca już wtedy rozróżniał zatem pojęcia „droga elektroniczna”, które oznaczało wnoszenie

pism za pomocą systemu teleinformatycznego oraz wnoszenie pism na informatycznych nośnikach danych. Wniesienie pisma na nośniku nie było traktowane jako skorzystanie z drogi elektronicznej.

Minister Sprawiedliwości miał także określić, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady i termin wprowadzenia techniki informatycznej, warunki, jakim powinny odpowiadać informatyczne nośniki danych, na których pisma procesowe mają być wnoszone, tryb odtwarzania danych na nich zawartych oraz sposób ich przechowywania i zabezpieczania, uwzględniając stan wyposażenia sądów w odpowiednie środki techniczne i poziom rozwoju technik informatycznych. Rozporządzenie nie zostało wydane.

Zmiany dotknęły także art. 126 § 5 i 6 KPC. Pismo procesowe wniesione drogą elektroniczną powinno być opatrzone podpisem elektronicznym w rozumieniu art. 3 pkt 1 PodEiU (§ 5). W § 6 znalazło się upoważnienie ustawowe dla Ministra Sprawiedliwości do określenia, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw informatyzacji określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowych wymagań dotyczących trybu zakładania konta w systemie teleinformatycznym służącym do prowadzenia elektronicznego postępowania upominawczego oraz sposobu posługiwania się podpisem elektronicznym w tym postępowaniu, mając na względzie sprawność postępowania, dostępność drogi elektronicznej dla stron postępowania oraz ochronę praw stron postępowania, przy uwzględnieniu możliwości składania jednorazowo wielu pozwów. Wydano rozporządzenie MS z 28.12.2009 r. w sprawie trybu zakładania konta oraz sposobu posługiwania się podpisem elektronicznym w elektronicznym postępowaniu upominawczym (Dz.U. Nr 226, poz. 1830), które obowiązuje do dnia 31.3.2016 r.

4. ZmKPC z 16.9.2011 r. Ustawa z 16.9.2011 r. o zmianie ustawy – Kodeks 65 postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 233, poz. 1381) do art. 125 dodała § 2¹. Na jego mocy jeżeli przepis szczególny tak stanowi, pisma procesowe wnosi się za pomocą systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie sądowe (drogą elektroniczną). Jeżeli przepis szczególny przewiduje, że pisma wnosi się wyłącznie drogą elektroniczną, pisma niewniesione tą drogą nie wywołują skutków prawnych, jakie ustawa wiąże z wniesieniem pisma do sądu.

Dodano także § 3¹ do art. 125 KPC, na podstawie którego Minister Sprawiedliwości, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw informatyzacji, powinien określić, w drodze rozporządzenia, sposób wnoszenia pism procesowych drogą elektroniczną, mając na względzie skuteczność wnoszenia pism, szczególne wymagania postępowań obsługiwanych przez system teleinformatyczny oraz ochronę praw osób wnoszących pisma. Rozporządzenie takie nie zostało wydane.

Uchylono także przepis art. 187² KPC.

Powyższe zmiany weszły w życie z dniem 3.5.2012 r. Ustawodawca od 5.3.2012 r. zrezygnował zatem z przyjmowania pism procesowych składanych na informatycznych nośnikach danych określając, że składanie pism drogą elektroniczną oznacza wnoszenie ich za pomocą systemu teleinformatycznego.

5. ZmKPC z 15.1.2015 r. Ustawa ZmKPC z 15.1.2015 r. z dniem 1.7.2016 r. zmieniła brzmienie m.in. § 2¹ i 3¹ art. 125 KPC oraz § 5 i 6 art. 126 KPC. Zgodnie ze znowelizowanym art. 125 § 2¹ KPC jeżeli przepis szczególny tak stanowi pisma procesowe wnosi się za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie sądowe (system teleinformatyczny). Jeżeli przepis szczególny przewiduje, że pisma wnosi się wyłącznie za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, pisma niewniesione za pośrednictwem tego systemu nie wywołują skutków prawnych, jakie ustawa 66

wiąże z wniesieniem pisma do sądu. Paragraf § 3¹ art. 125 KPC zawiera upoważnienie ustawowe dla Ministra Sprawiedliwości, do określenia, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw informatyzacji, w drodze rozporządzenia, sposobu wnoszenia pism procesowych za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, mając na względzie skuteczność wnoszenia pism, szczególne wymagania postępowań obsługiwanych przez ten system oraz ochronę praw osób wnoszących pisma. Dnia 20.10.2015 r. Minister Sprawiedliwości wydał rozporządzenie w sprawie sposobu wnoszenia pism procesowych za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie sądowe (Dz.U. z 2015 r. poz. 1783). Rozporządzenie weszło w życie z dniem 1.4.2016 r.

Artykuł 126 § 5 KPC stanowi, że pismo procesowe wniesione za pośrednictwem systemu teleinformatycznego opatruje się bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym przy pomocy ważnego kwalifikowanego certyfikatu lub podpisem potwierdzonym profilem zaufanym ePUAP. Paragraf 6 zawiera upoważnienie ustawowe dla Ministra Sprawiedliwości w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw informatyzacji, do określenia, w drodze rozporządzenia, trybu zakładania i udostępniania konta w systemie teleinformatycznym, za pomocą którego można wnosić pisma procesowe, z uwzględnieniem sprawności postępowania, ochrony praw stron postępowania oraz możliwości składania jednorazowo wielu pism. W dniu oddania niniejszej publikacji do druku rozporządzenie nie zostało jeszcze wydane.

- 67 6. ZmKC z 10.7.2015 r.** Ustawa z 10.7.2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015 r. poz. 1311) z dniem 8.9.2016 r. również dokonała zmian w sposobie wnoszenia pism procesowych i ich podpisywania. art. 125 § 2¹ określa, że jeżeli przepis szczególny tak stanowi albo dokonano wyboru wnoszenia pism procesowych za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, pisma procesowe w tej sprawie wnosi się wyłącznie za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. Pisma niewniesione za pośrednictwem systemu teleinformatycznego nie wywołują skutków prawnych, jakie ustawa wiąże z wniesieniem pisma do sądu, o czym sąd poucza wnoszącego pismo. Dodano także § 2²–2⁴ w następującym brzmieniu: „W przypadku niewniesienia pisma za pośrednictwem systemu teleinformatycznego przewodniczący zawiadamia wnoszącego pismo o bezskuteczności czynności (§ 2²). Jeżeli z przyczyn technicznych leżących po stronie sądu nie jest możliwe wniesienie pisma za pośrednictwem systemu teleinformatycznego w wymaganym terminie, stosuje się przepisy art. 168–172 (§ 2³). Oświadczenie o wyborze lub rezygnacji z wyboru wnoszenia pism procesowych za pośrednictwem systemu teleinformatycznego składa się za pośrednictwem tego systemu. Oświadczenie to jest wiążące tylko w stosunku do osoby, która je złożyła (§ 2⁴)”.

ZmKC z 10.7.2015 r. dokonała także zmian w zakresie uiszczania opłat sądowych w sprawach cywilnych, wszczynanych drogą elektroniczną. W art. 130 KPC zmianie uległa treść § 6, dodano także § 7 i 8. Jeżeli przepis szczególny przewiduje, że pismo może być wniesione wyłącznie za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, pismo wnosi się wraz z opłatą. Pismo wniesione bez opłaty nie wywołuje skutków, jakie ustawa wiąże z wniesieniem pisma do sądu, o czym sąd poucza wnoszącego pismo. W razie jednoczesnego wniesienia za pośrednictwem systemu teleinformatycznego więcej niż jednego pisma podlegającego opłacie żadne z tych pism nie wywołuje skutków, jakie ustawa wiąże z wniesieniem pisma do sądu, jeżeli nie uiszczono opłaty w wysokości sumy opłat należnych od wszystkich pism (§ 6). W przypadku wniesienia pisma podlegającego opłacie z naruszeniem § 6 przewodniczący zawiadamia

wnoszącego pismo o bezskuteczności czynności (§ 7). Przepisów § 6 i 7 nie stosuje się, jeżeli wnoszący pismo jest zwolniony z mocy prawa od kosztów sądowych w zakresie opłaty sądowej należnej od tego pisma, a także w razie zwolnienia od tych kosztów przyznanego przez sąd lub w razie zgłoszenia wniosku o takie zwolnienie (§ 8).

W art. 165 § 4 KPC uregulowano również kwestię chwili wniesienia pisma. Zdecydowano, że wprowadzenie pisma do systemu teleinformatycznego jest równoznaczne z wniesieniem pisma do sądu.

b. Przeprowadzenie dowodu na odległość

1. **Wprowadzenie możliwości przeprowadzenia dowodu na odległość.** Ustawą 68 z 5.12.2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 234, poz. 1571), która w tym zakresie weszła w życie z dniem 1.7.2009 r., wprowadzono w postępowaniu cywilnym możliwość przeprowadzenia postępowania dowodowego na odległość. Zgodnie z treścią art. 235 § 2 KPC, jeżeli charakter dowodu się temu nie sprzeciwia, sąd orzekający może postanowić, że jego przeprowadzenie nastąpi przy użyciu urządzeń technicznych umożliwiających dokonanie tej czynności na odległość. Sąd orzekający przeprowadza dowód w obecności sądu wezwanego lub referendarza sądowego w tym sądzie. Na podstawie § 3 tego artykułu MS wydał rozporządzenie z 24.2.2010 r. w sprawie urządzeń i środków technicznych umożliwiających przeprowadzenie dowodu na odległość w postępowaniu cywilnym (Dz.U. Nr 34, poz. 185). Rozporządzenie to nakłada obowiązek na prezesów sądów apelacyjnych oraz okręgowych prowadzenia wykazów urządzeń, gwarantujących łącznie poufność i integralność przekazu telekomunikacyjnego, a na osobę upoważnioną w danym sądzie – obowiązek dokonania ustaleń organizacyjno-technicznych w sprawie przeprowadzenia dowodu na odległość.

2. **ZmKPC z 29.4.2010 r.** Ustawą z 29.4.2010 r. o zmianie ustawy – Kodeks 69 postępowania cywilnego (Dz.U. Nr 108, poz. 684) wprowadzono zapis dźwięku albo obrazu i dźwięku z przebiegu posiedzenia jawnego (tzw. protokół elektroniczny). Od dnia 1.7.2010 r. dowód na odległość może być przeprowadzony zarówno w ramach postępowania, w którym sporządza się protokół elektroniczny, jak i w postępowaniu, w którym czynności procesowe są protokołowane „tradycyjnie”, na piśmie.

3. **ZmKC z 10.7.2015 r.**, która w tym zakresie wejdzie w życie z dniem 8.9.2016 r., 70 dokonała zmian w treści w art. 235 § 2 KPC. Skreślono zd. 2, na mocy którego sąd orzekający miał obowiązek przeprowadzenia dowodu w obecności sądu wezwanego lub referendarza sądowego w tym sądzie. *De facto* bowiem to sąd orzekający był gospodarzem postępowania dowodowego i udział sądu wezwanego bądź referendarza sądowego z sądu wezwanego był zbędny.

c. Elektroniczne doręczenia

1. **ZmKPC z 9.1.2009 r.** Przepis art. 131¹ KPC reguluje wyłącznie sytuację 71 doręczeń elektronicznych. Regulacja ta została wprowadzona do KPC na mocy ZmKPC z 9.1.2009 r., dotyczącej elektronicznego postępowania upominawczego. Do czasu wejścia w życie ZmKPC z 15.1.2015 r. przepisy art. 131¹ KPC regulowały wyłącznie doręczenia elektroniczne w elektronicznym postępowaniu upominawczym, mimo że od dnia 1.1.2007 r. obowiązywały przepisy dotyczące postępowania rejestrowego, w których, w pewnych przypadkach, sąd dokonywał doręczeń na konto w systemie teleinformatycznym.

W elektronicznym postępowaniu upominawczym doręczeń powodowi dokonuje się za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego elektroniczne postępowanie upominawcze (doręczenie elektroniczne), a pozwanemu, w przypadku gdy wniesie pismo drogą elektroniczną (§ 1). W przypadku doręczenia elektronicznego pismo uznaje się za doręczone z datą wskazaną w elektronicznym potwierdzeniu odbioru korespondencji, a przy braku takiego potwierdzenia doręczenie uznaje się za skuteczne z upływem 14 dni od daty umieszczenia pisma w systemie teleinformatycznym (§ 2). Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw informatyzacji określił, w drodze rozporządzenia, tryb doręczeń elektronicznych w elektronicznym postępowaniu upominawczym mając na względzie zapewnienie skuteczności doręczeń oraz ochronę praw osób, którym pisma są doręczane (§ 3). Było to rozporządzenie MS z 28.12.2009 r. w sprawie trybu doręczeń elektronicznych w elektronicznym postępowaniu upominawczym (Dz.U. Nr 226, poz. 1831), które obowiązywało do dnia 31.3.2016 r.

72 2. **ZmKPC z 15.1.2015 r.** Zgodnie z brzmieniem art. 131¹ KPC od 1.7.2016 r. sąd dokonuje doręczeń za pośrednictwem systemu teleinformatycznego (doręczenie elektroniczne), jeżeli wniesiono pismo za pośrednictwem systemu teleinformatycznego (§ 1). Wprowadzono zatem zasadę, że ilekroć uczestnik postępowania sądowego wniesie pismo za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, sąd w ten sposób dokona doręczenia. W przypadku doręczenia elektronicznego pismo uznaje się za doręczone w chwili wskazanej w elektronicznym potwierdzeniu odbioru korespondencji. W przypadku braku elektronicznego potwierdzenia odbioru korespondencji doręczenie elektroniczne uznaje się za skuteczne po upływie 14 dni od daty umieszczenia pisma w systemie teleinformatycznym (§ 2). Czternastodniowy termin jest odpowiednikiem podwójnego awizowania przesyłki w urzędzie pocztowym (jeżeli adresat nie odbierze pisma w ciągu 7 dni, po upływie tego terminu następuje powtórna próba doręczenia). Ustawodawca przyjął więc konstrukcję elektronicznego doręczenia zastępczego. Paragraf 3 art. 131¹ KPC zawiera upoważnienie ustawowe dla Ministra Sprawiedliwości, który w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw informatyzacji powinien określić w drodze rozporządzenia tryb i sposób dokonywania doręczeń elektronicznych, mając na względzie zapewnienie skuteczności doręczeń oraz ochronę praw osób, którym pisma są doręczane. Na jego podstawie MS wydał rozporządzenie z 20.10.2015 r. w sprawie trybu i sposobu dokonywania doręczeń elektronicznych (Dz.U. z 2015 r. poz. 1776), które weszło w życie z dniem 1.4.2016 r.

73 3. **ZmKC z 10.7.2015 r.** Z dniem 8.9.2016 r. wejdą w życie zmiany w art. 131¹ KPC. Jego § 1 otrzyma brzmienie: „Sąd dokonuje doręczeń za pośrednictwem systemu teleinformatycznego (doręczenie elektroniczne), jeżeli adresat wniósł pismo za pośrednictwem systemu teleinformatycznego albo dokonał wyboru wnoszenia pism za pośrednictwem systemu teleinformatycznego”. Dodano także § 2¹, na mocy którego adresat, który dokonał wyboru wnoszenia pism za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, może zrezygnować z doręczenia elektronicznego.

Zmianie uległa także treść art. 132 KPC. W toku sprawy adwokat, radca prawny, rzecznik patentowy oraz radca Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa doręczają sobie nawzajem bezpośrednio odpisy pism procesowych z załącznikami. W treści pisma procesowego wniesionego do sądu zamieszcza się oświadczenie o doręczeniu odpisu pisma drugiej stronie albo o jego nadaniu przesyłką poleconą. Pisma, niezawierające powyższego oświadczenia, podlegają zwrotowi bez wzywania do usunięcia tego braku